

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut politologických studií

Daniel Štěch

**Jmenování vlády Jiřího Rusnoka: analýza
vzniku prezidentského kabinetu**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Daniel Štěch**

Vedoucí práce: **PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

ŠTĚCH, Daniel. *Jmenování vlády Jiřího Rusnoka: analýza vzniku prezidentského kabinetu*. Praha, 2015. 59 s. Bakalářská práce (bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Abstrakt

Ústředním tématem práce je jmenování vlády Jiřího Rusnoka a v souvislosti s tím i analýza vzniku tohoto prezidentského kabinetu. V první části jsou vymezeny teoretické základy práce objasňující základní pojmy. Ve druhé části rekonstruuje cestu vzniku a porovnává podobnost či odlišnost s předchozími úřednickými vládami. Co vše vedlo k této podobě úřednické vlády a jaké následky její jmenování mělo. Zabývá se tím, zda kroky které ve věci podnikl prezident Miloš Zeman, nevedly k posunutí parlamentního systému k systému poloprezidentskému. Na základě analýzy jsem dospěl k závěru, že k tomu opravdu došlo. Prosadil svého premiéra bez předchozí dohody s parlamentními stranami a ignoroval koalici, která deklarovala parlamentní většinu. Prezident nebral v úvahu do této doby platné zvyklosti a na základě legitimacy dané mu přímou volbou se rozhodl, že jím tvořená politika je pro zemi a jeho voliče tou nejlepší.

Abstract

The thesis is concerned with the appointing government of Jiří Rusnok and with the analysis of formation of this presidential cabinet. The first part deals with the theoretical basics and it explains fundamental terms. In the second part, the way of creating caretaker government, with all its consequences, is displayed. The similarities and differences between former caretaker governments are compared. The thesis observes whether the steps that Miloš Zeman took have led to the shift from the parliamentary system to the semi-presidential

system. According to the analysis, I draw a conclusion that it really happened. He enforced his Prime Minister without previous agreement with parliament parties, and he ignored the coalition that declared a parliament majority. The president did not take into consideration the customs that has been applied to date. Based on the legitimacy given him by direct election, he decided that his policy is the best for the country and his voters.

Klíčová slova

Hlasování o důvěře, Jiří Rusnok, Miloš Zeman, prezidentský kabinet, úřednická vláda, ústavní kompetence, ústavní praxe.

Keywords

Vote of confidence, Jiří Rusnok, Miloš Zeman, presidential cabinet, caretaker government, constitutional competence, constitutional practice.

Rozsah práce: 63 597 znaků s mezerami.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 12. května 2015

Daniel Štěch

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval panu PhDr. Miloši Brunclíkovi Ph.D. za odborné vedení mé práce, cenné rady a připomínky, jež mi sděloval v průběhu našich konzultací.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce Jmenování vlády Jiřího Rusnoka: analýza vzniku prezidentského kabinetu

Vymezení tématu:

Předmětem zkoumání této práce bude jmenování úřednické vlády Jiřího Rusnoka prezidentem Milošem Zemanem. V teoretickém rámci představím hlavní pojem úřednická vláda a následně jej vysvětlím v historickém kontextu. Jaká byla její typická úloha v naší historii a proč je analýza tohoto posledního kabinetu v rámci komparativní politologie zajímavá. Jakým způsobem se lišil od předchozích případů, v jakém smyslu se stal jedinečným a hlavně prvním svého druhu v České republice. Úvodní část bude obsahovat vysvětlení pojmů jako úřednická vláda, prezidentský kabinet, parlamentní kabinet, parlamentní, poloprezidentský a prezidentský politický systém. Všechny výše vyjmenované pojmy jsou s tématem silně propojeny. Zkoumání Rusnokova kabinetu pak provedu na základě výše zmíněného teoretického rámce. Hlavní centrum zájmu se bude nacházet v analýze průběhu a jmenování vlády Jiřího Rusnoka. Pokusím se o zrekonstruování cesty, která vedla ke konečné podobě kabinetu. Proč byla pozice hlavy státu o tolik silnější než síla soudobého parlamentu, že nedokázal sestavit vládu novou. V tomto ohledu bude nutné zmínit ústavou dané pravomoci prezidenta, které ve stínu přímé volby získaly dle mnohých odborníků větší legitimitu. Dalším ovlivňujícím faktorem se stala krize politických elit v parlamentních stranách, která hlavě státu usnadnila pozici a podpořila její argumenty k této podobě jmenování vlády. Pokusím se o analýzu složení tohoto kabinetu. Z jakého důvodu lze považovat některé ministry za kontroverzní nebo je u nich možné hledat střet zájmů či přímé spojení s prezidentem. Důvodem výběru tohoto tématu by měla být snaha odkrýt pomocí postupné analýzy kroky, jež vedly ke jmenování a zformování vlády v takovéto podobě, jaká v historii naší země neměla dosud obdoby. Dalším důvodem je absence podobného zpracování. Sumarizování faktů by mělo napomoci při pochopení a poukázat na kontroverznost celé této události.

Cíl práce:

Hlavním cílem práce bude na základě zpracování teoretické literatury vymezení teoretického základu ke jmenování úřednických vlád. Následně provedu analýzu a srovnání Rusnokovy vlády s předchozími úřednickými vládami. Zpracování tohoto tématu může mít za

úkol ukázat, jakým směrem se ubírá poslední tendence řešení krizových situací zastupitelské demokracie a jakým způsobem může hlava státu využít svých pravomocí v podobě jmenování předsedy vlády, o kterých se hovoří jako o minimálních v rámci pluralitního parlamentního systému. Důležitou stránkou bude také zmínění teoretické stránky pravomocí prezidenta daných mu ústavou.

V další fázi budou pomocí zdrojů periodické literatury, popisující aktuální pohled nepolitické veřejnosti, rozklíčovány faktory, které měly vliv na konečné vyřešení této politické krize. Pokusím se o analýzy pádu předchozí vlády, způsob formování vlády nové a jmenování úřednické vlády prezidentem, která proběhla bez jakékoliv předchozí diskuze s parlamentními stranami. Cílem bude i zjištění, zda se jednalo o překročení prezidentských pravomocí, nebo pouze o využití volnosti jejich výkladu. I přesto Miloš Zeman jmenoval takto složenou vládu. S reálnou hrozbou následného nezískání důvěry na půdě parlamentu.

Výzkumné otázky:

Otázka č. 1

V čem spočívá specifikum způsobu jmenování vlády Jiřího Rusnoka?

Otázka č. 2

Jakým způsobem ovlivnil první přímo zvolený prezident České republiky Miloš Zeman, jmenování a složení kabinetu?

Hypotéza č. 1

Hlavním specifikem Rusnokovy úřednické vlády bylo plné zapojení hlavy státu při jmenování, s reflektováním pouze jeho vůle a bez jakékoliv předchozí rady s parlamentními stranami.

Hypotéza č. 2

Jmenování Rusnokovy úřednické vlády bylo obdobou prezidentské formy kabinetu. Jednalo se o plnou jednostrannou vůli hlavy státu, která nedala možnost protistraně využít jakýchkoliv prostředků při jejím formování.

Předpokládaná metoda zpracování:
Analýza jedinečné případové studie

Předběžná osnova:

1. Úvod
 - A. Vymezení tématu a cíle práce, výzkumné otázky a hypotézy
2. Teoretická část
 - A. Základní pojmy
 - a) Úřednická vláda
 - b) Prezidentský a parlamentní kabinet
 - B. Formování vlády v parlamentních a poloprezidentských režimech
 - a) Formy vlády
 - C. Faktory ovlivňující proces formování vlády (ústavní kompetence parlamentu a prezidenta, ústavní praxe a zvyklosti, stranický systém, vztah prezidenta k parlamentní většině...)
3. Analytická část
 - A. Komparace jmenování úřednických vlád
 - B. Rekonstrukce formování Rusnokovy vlády
 - a) Předcházející politické události
 - b) Úloha Miloše Zemana
 - c) Parlamentní snahy
 - d) Jmenování vlády Jiřího Rusnoka
4. Závěr
 - A. Zodpovězení výzkumných otázek
 - B. Zhodnocení analytické rekonstrukce
 - a) Výsledek komparace obdobně vzniklých vlád
 - b) Důsledky jmenování

Obsah

Obsah.....	1
Úvod.....	3
1. Teoretická část.....	5
1.1 Základní pojmy	5
1.1.1 Úřednická vláda.....	5
1.1.1.1 Vznik úřednické vlády	6
1.1.2 Prezidentský a parlamentní kabinet.....	7
1.2 Formování vlády v parlamentních a poloprezidentských režimech.....	8
1.2.1 Formy vlády	8
1.3 Faktory ovlivňující proces formování vlády	12
1.3.1 Ústavní kompetence prezidenta	12
1.3.2 Ústavní kompetence parlamentu	14
1.3.3 Vztah prezidenta k parlamentu a parlamentní většině.....	14
1.3.4 Ústavní praxe.....	16
2. Analytická část	18
2.1 Komparace jmenování úřednických vlád	18
2.1.1 Historický kontext	18
2.1.2 První republika	18
2.1.3 Česká republika	20
2.2 Rekonstrukce formování Rusnokovy vlády	21
2.2.1 Předcházející politické události.....	21
2.2.2 Úloha Miloše Zemana	25
2.2.3 Parlamentní snahy	26
2.2.5 Vláda odborníků	28
2.2.6 Na hraně ústavy	29

2.2.7 Jmenování premiéra	30
2.2.8 Osoba Jiřího Rusnoka.....	32
2.2.9 Složení vlády	33
2.2.10 Hlasování o důvěře.....	35
2.2.11 Demise a další vývoj	36
Závěr.....	38
Použitá literatura	40

Úvod

Předmětem zkoumání této práce bude jmenování úřednické vlády Jiřího Rusnoka prezidentem Milošem Zemanem. V teoretickém rámci představím hlavní pojem úřednická vláda a následně jej vysvětlím v historickém kontextu. Jaká byla její typická úloha v naší historii a proč je analýza tohoto posledního kabinetu v rámci komparativní politologie zajímavá. Jakým způsobem se lišil od předchozích případů, v jakém smyslu se stal jedinečným a hlavně prvním svého druhu v České republice. Úvodní část bude obsahovat vysvětlení pojmů jako úřednická vláda, prezidentský kabinet, parlamentní kabinet, parlamentní, poloprezidentský a prezidentský politický systém. Všechny vyjmenované pojmy jsou s tématem silně propojeny. Analýzu provedu na základě výše zmíněného teoretického rámce. Pokusím se o zrekonstruování cesty, která vedla ke konečné podobě kabinetu. Proč byla pozice hlavy státu o tolik silnější, než síla soudobého parlamentu, že nedokázal prosadit parlamentní novou vládu? V tomto ohledu bude nutné zmínit ústavou dané pravomoci prezidenta, které ve stínu přímé volby získaly dle mnohých odborníků větší legitimitu. Dalším ovlivňujícím faktorem se stala krize politických elit v parlamentních stranách, která prezidentovi usnadnila pozici a podpořila jeho argumenty pro svou podobu vlády. Neméně podstatnou roli sehrálo složení kabinetu. Z jakého důvodu lze považovat některé ministry za kontroverzní nebo je u nich možné hledat střet zájmů či přímé spojení s prezidentem. Důvodem výběru tématu byla snaha odkrýt pomocí postupné analýzy kroky, jež vedly ke jmenování a zformování vlády v takovéto podobě, jaká v historii naší země neměla dosud obdoby. Sumarizování událostí by mělo napomoci při pochopení a poukázat na kontroverznost celé této události. Můj osobní zájem o téma spočívá ve snaze pochopit, jakým způsobem funguje koexistence psané ústavy, ústavních zákonů a politického jednání v praxi České republiky. Zda existující zvyklosti je možné měnit podle libovůle úřadující hlavy státu. Podle mého názoru se jedná o jedinečnou situaci v české novodobé historii a je potřeba ji důsledně popsat a zanalyzovat. Velmi rád bych v této práci rozluštil, zda se jednalo o chování protiústavní či v jejích mezích a zda tento krok neposunul českou parlamentní demokracii blíže k systému poloprezidentskému.

Hlavním cílem práce bude, na základě zpracování teoretické literatury, vymezení teoretického základu ke jmenování úřednických vlád. Následně provedu analýzu a srovnání Rusnokovy vlády s předchozími úřednickými vládami. Zpracování tohoto tématu může mít za úkol ukázat, jakým směrem se ubírá poslední tendence řešení krizových situací zastupitelské

demokracie a jakým způsobem může hlava státu využít svých pravomocí v podobě jmenování předsedy vlády, o kterých se hovoří jako o minimálních v rámci pluralitního parlamentního systému. Důležitou stránkou bude také zmínění teoretické stránky pravomocí prezidenta daných mu ústavou.

V další fázi budou pomocí zdrojů periodické literatury, popisující aktuální pohled nepolitické veřejnosti, žurnalistů a odborníků, rozklíčovány faktory, které měly vliv na konečné vyřešení konkrétní politické krize. Pokusím se o analýzy pádu předchozí vlády, způsob formování vlády nové a jmenování úřednické vlády prezidentem, která podle všeho proběhla bez jakékoliv předchozí diskuze s parlamentními stranami. Cílem bude i zjištění, zda se jednalo o překročení prezidentských pravomocí, nebo pouze o využití volnosti jejich výkladu.

Otázka č. 1

V čem spočívá specifikum způsobu jmenování vlády Jiřího Rusnoka?

Otázka č. 2

Jakým způsobem ovlivnil první přímo zvolený prezident České republiky Miloš Zeman, jmenování a složení kabinetu?

Hypotéza č. 1

Hlavním specifikem Rusnokovy úřednické vlády bylo plné zapojení hlavy státu při jmenování, s reflektováním pouze jeho vůle a bez jakékoliv předchozí rady s parlamentními stranami.

Hypotéza č. 2

Jmenování Rusnokovy úřednické vlády bylo obdobou prezidentské formy kabinetu. Jednalo se o plnou jednostrannou vůli hlavy státu, která nedala možnost protistraně využít jakýchkoliv prostředků při jejím formování.

1. Teoretická část

1.1 Základní pojmy

Pro lepší pochopení celé problematiky je nejdříve nutné teoretické vymezení pojmů, ze kterého bude následně vycházet i celá práce v druhé části - analýze.

1.1.1 Úřednická vláda

Již při snaze pojmenovat zcela správně tento jev narážíme na problém. Existují zde různé možnosti, z nichž jen některé lze považovat za ekvivalenty: „úřednická“, „dočasná“, „odbornická“, „technokratická“, „překlenovací“, nebo vláda tzv. „nestranická“. Tyto pojmy jsou shodně a náhodně používány politiky a žurnalisty, podle momentálního uvážení a mediální přitažlivosti. Ústavy většiny evropských států hovoří pouze o pojmu kabinet nebo vláda bez dalších přívlastků. Termín „úřednická vláda“ má na našem území historický význam a je nejčastěji zmiňován i v české politologii. Z tohoto důvodu ho v této práci budu i nadále využívat.¹

Racionálním zdůvodněním pojmu „úřednická vláda“ může být složení kabinetu. Zda ho tvoří většinou členové politických stran nebo nestraníků. V běžné praxi parlamentních a poloprezidentských režimů jsou vládní kabiny složené z volených reprezentantů. Jedná se poté o politickou vládu. Protikladem jsou jim kabiny tvořené „nestraníky“ nebo členy stran, kteří nebyli v řádných volbách zvoleni do parlamentu. Nenesou tedy zodpovědnost vůči svým voličům ani stranám, které byly zvoleny do parlamentu.²

¹ BRUNCLÍK, Miloš. *Co jsou úřednické kabiny a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání*. Acta Politologica [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 2 [cit. 2015-04-30]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00602.pdf>.

² MCDONNELL, Duncan a Marco VALBRUZZI. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. *European Journal of Political Research*. 2014, vol. 53, issue 4, s. 654-671. DOI: 10.1111/1475-6765.12054. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1475-6765.12054/full>.

Dalším velmi častým typem je polopolitická vláda, kterou tvoří úředníci i členové stran. Tento typ stojí uprostřed pólů vlády úřednické a politické.³ Možností je přiklonit se k jednomu z druhů na základě převažující většiny ve složení členů⁴ nebo rozhodovat podle osoby premiéra, který je tváří celé vlády v době jmenování. Pro lepší přehlednost je možné využít rozdělení McDonnella a Valbruzziho.

1. Nikdy nevykonával veřejné funkce pod záštitou žádné politické strany.
2. Není formálním členem žádné strany.
3. Má nestrannické odborné znalosti, které souvisí s jeho rolí ve vládě.⁵

Časté prvky, které provázejí úřednické vlády, mohou být: časově omezený mandát, omezení mandátu při prosazování vládní politiky a prezidentský původ. Tyto atributy se vyskytují velmi často, přesto je nelze použít k definici úřednických vlád. Důvodem je fakt, že lze nalézt příklady, které tyto atributy nesplňují.⁶

1.1.1.1 Vznik úřednické vlády

Na základě historické zkušenosti lze vypočítat doprovodné faktory, které se vyskytují často při vzniku úřednických vlád.

První faktor nejčastěji zaznamenáváme u prezidentských kabinetů, tedy v zemích se silným postavením prezidenta. Jmenovaná vláda je složená převážně z úředníků, tudíž nečlenů politických stran, které by později mohly ovlivnit politické směřování takové vlády.

Druhým faktorem bývá ekonomická krize. Pro její řešení je potřeba činit nepopulární kroky, ale parlamentní strany nejsou schopny nebo ochotny sestavit vládu, která by se vydala touto cestou a riskovala případné zdiskreditování v následujících volbách.

³ HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Záchrana státu? Úřednické a polopolitické vlády v České republice a Československu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2012, s. 18. ISBN 978-808-7474-594.

⁴ SCHLEITER, Petra a Edward MORGAN-JONES. Semi-Presidential Regimes: Providing Flexibility or Generating Representation and Governance Problems? *Presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association*. Washington DC, 2005, s. 9.

⁵ MCDONNELL, Duncan a Marco VALBRUZZI. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. *European Journal of Political Research*. 2014, vol. 53, issue 4, s. 654-671. DOI: 10.1111/1475-6765.12054. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1475-6765.12054/full>.

⁶ BRUNCLÍK, Miloš. *Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání*. *Acta Politologica* [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 2 [cit. 2015-04-30]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00602.pdf>.

Třetí faktor spočívá v krizi legitimity politických stran a politiky celkově. Veřejnost ztrácí na základě korupčních obvinění, zneužívání veřejných úřadů a neplnění předvolebních slibů, důvěru v politické strany.

Čtvrtý faktor spočívá v krizi uvnitř parlamentu, kdy strany nejsou schopny sestavit akceschopnou vládu. Tento faktor může nastat již při formování vlády v podobě nezískání důvěry, nebo pokud se v průběhu vládnutí rozpadne vládní koalice.

Nejčastější příčinou bývá spojení více než jen jednoho z výše uvedených faktorů.⁷

1.1.2 Prezidentský a parlamentní kabinet

Při vzniku úřednických kabinetů je důležité zaměřit se i na původ této vlády. Zda vychází z dohody parlamentních stran – tedy parlamentní kabinet. Nebo o jeho složení rozhodne prezident – prezidentský kabinet.

Parlamentní kabinet vzniká po dohodě parlamentních stran, které navrhnou jeho složení. Prezident do jeho podoby nezasahuje, ale pouze kandidáty formálně potvrdí ve funkci.

Naproti tomu u prezidentských kabinetů vychází složení jejich členů od osoby prezidenta. Parlamentní strany a jejich návrhy jsou v tomto případě upozaděny nebo ignorovány.⁸ Prezidentské kabinety lze pozorovat nejčastěji v poloprezidentských nebo prezidentských režimech. Přesto je možné setkat se s nimi i v režimech parlamentních. Silnou pozici prezidenta nemusí zajišťovat pouze ústavní pravomoci, ale i silná osobnost prezidenta a slabost parlamentních stran.

⁷ BRUNCLÍK, Miloš. *Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání*. Acta Politologica [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 2 [cit. 2015-04-30]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00602.pdf>

⁸ HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Záchrana státu? Úřednické a polopolitické vlády v České republice a Československu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2012, s. 16. ISBN 978-808-7474-594.

1.2 Formování vlády v parlamentních a poloprezidentských režimech

1.2.1 Formy vlády

Předtím než pomocí analýzy zjistíme a popíšeme situaci, která předcházela jmenování Rusnokova kabinetu, musíme si vyjasnit jakým způsobem a v jakých vládních systémech vznikají jednotlivé vlády. Tato zjištění nám napomohou zařadit konkrétní případ do kontextu a usnadnit tak následné formulování odpovědí.

Formy vlády neboli vládní systémy lze rozřadit do několika skupin. V každé z nich můžeme nalézt příklady zemí, které svým jedinečným systémem více či méně odpovídají profilu celé skupiny.

První, systém koncentrovaného výkonu moci. Druhá, ústavní systém dualistického výkonu moci. Třetí, kooperativní výkon moci. Čtvrtá, vládní forma v posttotalitních státech.⁹

Přestože jsou první dvě skupiny velmi zajímavé, pro účely této práce nejsou systémy v nich obsáhlé relevantní. Ať již pro svou přílišnou odlišnost od českého systému nebo pro svou jedinečnost, kterou nelze použít jako rámeček. Jedná se především o systém vlády konventu a z něho odvozené vzájemné protiklady: švýcarský direktoriální systém a systém pařížské komuny. Nebo ve skupině ústavního systému dualistického výkonu moci, který je funkční v USA. Zmínku o USA nelze pominout především z důvodu vzájemné a historické provázanosti s ústavním vývojem evropských států. V USA funguje model prezidentského státu, z jehož prvků později čerpala pro svou ústavu Francie i několik posttotalitních států.¹⁰

Třetí skupina, kooperativní výkon moci, v sobě zahrnuje i klasický republikánský parlamentarismus, (typický pro Třetí republiku ve Francii) kde základními institucemi byly dvoukomorový parlament, vláda a prezident republiky.¹¹ Vláda v tomto systému byla jmenována prezidentem na návrh premiéra. Ten byl jmenován spolu s vládou za předpokladu, že disponoval politickou většinou parlamentu. Sám prezident v roce 1923 potvrdil svým výrokem, že moc patří vládě odpovědné komorám. Každý akt hlavy státu vyžadoval také

⁹ Rozdělení podle Vladimíra Klokočky.

¹⁰ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 146-171. ISBN 80-720-1010-7.

¹¹ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 190. ISBN 80-720-1010-7.

kontrasignaci ministerského předsedy. Prezident měl například možnost rozpustit parlament. K takovému kroku bylo ale zapotřebí souhlasu senátu. Hlava státu byla volena oběma komorami parlamentu. Lze tedy říci, že v tomto systému platila jistá úměra: slabý parlament posiloval postavení prezidenta a naopak. Ač tento systém fungoval ve Francii před více jak 90 lety, lze z něj vyzorovat určitou tendenci. Při střetu exekutivy s legislativou vyšel jako silnější vždy parlament.¹²

Dnešní soudobé evropské státy, v nichž můžeme pozorovat klasický republikánský parlamentarismus, jsou například Rakousko a Itálie.¹³

Rakousko je současně také spolkovou zemí. Spolkový kancléř, který vykonává vrcholnou správu spolku, je jmenován spolkovým prezidentem. Členové vlády jsou jmenováni a odvoláváni prezidentem na základě návrhu kancléře. Zákonomodárství v Rakousku vykonává Spolková rada spolu s Národní radou. Politické soužití Národní rady a spolkové vlády existuje na základě politické důvěry. Národní rada může vyslovit nedůvěru jak celé vládě, tak jednotlivým členům.¹⁴

Podobný případ lze sledovat i v Itálii. Taktéž zde funguje dvoukomorový parlament. Prezident je volen oběma komorami a kompetence hlavy státu nepřekračují rámec parlamentních systémů. Podepisování a vyhlášení zákonů, suspenzivní veto, ratifikace mezinárodních smluv, vrchní velitel armády a jmenovací pravomoci. Všechny tyto akty jsou platné jen s podpisem premiéra nebo příslušného ministra. Prezident tak ze své funkce není odpovědný. Jmenování vlády probíhá obdobně jako v Rakousku. Ministerský předseda je jmenován prezidentem a jednotlivé ministry jmenuje prezident na návrh předsedy. V Itálii vyslovují nedůvěru obě komory parlamentu zvlášť. K případné demisi stačí vyslovení nedůvěry v jedné z obou komor. Prezident nemusí demisi přijmout a na jeho žádost může vláda setrvat ve funkci. Následně může rozpustit jednu nebo obě komory parlamentu. Řešení situace poté nabízí nové parlamentní volby.¹⁵

Alternativou můžeme nazvat Prezidiální parlamentarismus v Páté republice ve Francii. Tento režim je nejčastěji spojován s tzv. poloprezidentským systémem.¹⁶

¹² KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 188-194. ISBN 80-720-1010-7.

¹³ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 195. ISBN 80-720-1010-7.

¹⁴ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 196-197. ISBN 80-720-1010-7.

¹⁵ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 197-199. ISBN 80-720-1010-7.

¹⁶ KUBÁT, Michal. *Současná česká politika: co s neefektivním režimem?*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2013, s.25. ISBN 978-808-7474-860.

Národní suverenita ve Francii patří lidu stejně jako ve výše zmíněných případech. Hlavní rozdíl je v pozici prezidenta. Představitelé lidu jsou zde přímo volený prezident a dvoukomorový parlament (Národní shromáždění a Senát). Vláda je zde také odpovědná sněmovně. Krize exekutivy a legislativy lze řešit jejím rozpuštěním. Existuje dualismus výkonné moci v podobě prezidenta a vlády, která kontrahuje většinu aktů hlavy státu. Z toho je také odvozená odpovědnost vlády.¹⁷ V tomto systému probíhá jmenování vlády, která má daleko silnější pozici vůči parlamentu, než ve výše zmíněných případech, tímto způsobem: prezident jmenuje premiéra na základě vlastního výběru. Logické a nejčastější řešení je jmenování premiéra s většinou v Národním shromáždění. Utvořená vláda nemusí žádat parlament o důvěru, postačí, pokud mu není vyslovena nedůvěra. V případě vyslovení nedůvěry musí vláda podat demisi prezidentovi. Prezident disponuje pravomocí jednou ročně rozpustit Národní shromáždění. Tohoto nástroje se využívá spíše jako hrozby, pokud by parlament blokoval vytvoření akceschopné vlády. Za velmi důležitý jev lze považovat i parlamentní volby, které probíhají krátce po volbách prezidentských. Většina volícího prezidenta volí následně i většinu do parlamentu. Účel tohoto kroku je zamezit časté kohabitaci.¹⁸

Jelikož chování Miloše Zemana mělo za následek mnohé spekulace o posouvání českého systému od parlamentního k poloprezidentskému, je zapotřebí si tento systém blíže definovat.

Maurice Duverger definoval tři základní faktory poloprezidentského systému zaznamenaných v ústavě.

- 1) Prezident má značné pravomoci.
- 2) Prezident je volen podle všeobecného volebního práva.
- 3) Premiéři a ministři mají exekutivní a vládní pravomoci opírající se o parlamentní důvěru.

Pouze na základě ústavy definovat systém nelze. Nejdůležitějším faktorem je vzájemné působení politických sil a zažitá praxe.¹⁹

V definici G. Sartoriho nalezneme větší zohlednění vztahu premiéra a prezidenta.

- 1) „Prezident je volen přímou či nepřímou všelidovou volbou. Volen je na pevně dané funkční období.

¹⁷ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 210-213. ISBN 80-720-1010-7.

¹⁸ KUTA, Martin, Štěpán PECHÁČEK a Jan NĚMEC. *Způsoby jmenování vlády: Studie č. 1.228*. [online]. Parlamentní institut, s. 6-7, 10. 7. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=4>.

¹⁹ DUVERGER, Maurice. *A New Political System Model: Semi-presidential Government*. European Journal of Political Research. 1980, vol. 8, issue 2, s. 165-187. DOI: 10.1111/j.1475-6765.1980.tb00569.x. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-6765.1980.tb00569.x/abstract>.

- 2) Hlava státu sdílí exekutivní moc s premiérem, což vytváří strukturu duální autority, již vymezují tři kritéria:
- 3) Prezident je na parlamentu závislý, není však oprávněn vládnout sám či přímo, a jeho vůle proto musí být tlumočena vládou a procházet přes její rozhodnutí.
- 4) Premiér a jeho kabinet naopak představují instituce nezávislé na prezidentovi, ale závislé na parlamentu – jsou závislé buď na důvěře, nebo nedůvěře parlamentu (nebo na obojím). A v obou případech potřebují podporu parlamentní většiny.
- 5) Duální struktura autority poloprezidentského systému umožňuje různé vyvažování a také přesouvání mocenské převahy uvnitř exekutivy, avšak pod přísnou podmínkou, že trvá „potenciál autonomie“ každé složky exekutivy.²⁰

Vládní forma v posttotalitních státech se musela nejprve vymanit z režimu, kdy ve státě nefungovala politická participace. Státy musely projít procesem liberalizace: vytvoření prostoru pro formaci svobodných názorů a postojů či obnovení občanských práv. Další proces byl proces participační. Ten vytvářel institucionální a procesní předpoklady k účasti lidu na politickém procesu. V Československu proběhla demokratizace vzájemnou konfrontací stran u „kulatého stolu“. Tento proces se udál ve velmi krátkém čase a bez předchozích příprav. Zatímco jinde trval měsíce nebo roky, v Československu byl otázkou týdnů. Na území Maďarska a Polska došlo k odlišným procesům. Opozice se zformovala již v době, kdy v Československu panoval stále tvrdý totalitní režim. Strategie vzájemných kompromisů výhodných pro obě strany, tzv. neokotraktualismus, napomohla přechodu k demokracii. Za takových podmínek se posttotalitní státy snažily o politický a ústavní vývoj. Snahou států bylo přiblížit se popsaným systémům v západní Evropě. Mnohaleté zkušenosti s totalitními režimy a následný přechod měly za následek vznik obdobných, přesto však zcela unikátních systémů.²¹

Samotné formování vlády musí vždy odpovídat ústavním předpisům. Ústava může mít však více možných výkladů. Jsou zde nepsaná pravidla a zvyklosti, které prezident může, ale nemusí respektovat. Důležitá je i samotná osoba prezidenta, jeho postavení, síla a složení parlamentní většiny, tradice a konkrétní okolnosti doprovázející formování. Významnou součástí je politická praxe, která se zásadně mění stát od státu. Postavení prezidenta není

²⁰ JAVŮREK, Petr. Prezidenti poloprezidentských systémů. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 13-14. ISBN 978-80-7363-179-6.

²¹ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 217-223. ISBN 80-720-1010-7.

možné definovat pouze na základě ústavy. Duverger rozdělil prezidenty v poloprezidentských systémech na tři druhy.

- 1) Slabé postavení (figurehead) – podle ústavy se jedná o poloprezidentský systém, ale politická praxe hovoří o parlamentním.
- 2) Všemocný prezident (all-powerfull) – Jedná se o aktivního prezidenta aplikujícího svou politiku. Používá premiéra jako nástroj k uskutečnění svých politických cílů, přestože ústavní pravomoci mu takovouto moc nedávají.
- 3) Sdílení pravomocí. Jedná se podle ústavy o plně vyvážený systém mezi prezidentem a premiérem.²²

1.3 Faktory ovlivňující proces formování vlády

1.3.1 Ústavní kompetence prezidenta

Přestože se prezident České republiky musí pohybovat pouze v mezích ústavy, jeho faktická role může být úplně odlišná od jejího výkladu. Velmi silnou roli hraje tradice, osoba prezidenta a vztah ke konkrétní straně.²³ Jeho úloha má být spíše moderátor politické situace, než politický hybatel.²⁴ Přesto je nutné opět vzít v potaz osobu prezidenta, který přímou volbou získal větší legitimitu a upevnil tak více svou pozici.

Prezident republiky je volen v přímých volbách.²⁵ Volby probíhají tajně na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.²⁶

²² JAVŮREK, Petr. Prezidenti poloprezidentských systémů. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 14-15. ISBN 978-80-7363-179-6.

²³ KYSELA, Jan. Prezident republiky v ústavním systému ČR – perspektiva ústavněprávní. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 235. ISBN 978-80-7363-179-6.

²⁴ KYSELA, Jan. Prezident republiky v ústavním systému ČR – perspektiva ústavněprávní. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 244. ISBN 978-80-7363-179-6.

²⁵ Česká republika. Ústava České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 1992, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. Článek 54, odstavec 2. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

²⁶ Česká republika. Ústava České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 1992, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb.,

Vymezení kompetencí prezidenta lze rozdělit na kontrasignované a nekontrasignované. Druhé jmenované najdeme v Ústavě České republiky článek 62 ve znění: „a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi, b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny, c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu, d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády, e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy, f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu, g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení, h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, i) podepisuje zákony, j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu, k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.“²⁷

Kontrasignované kompetence shrnuje článek 63: „a) zastupuje stát navenek, b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy, c) je vrchním velitelem ozbrojených sil, d) přijímá vedoucí zastupitelských misí, e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí, f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu, g) jmenuje a povyšuje generály, h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán, i) jmenuje soudce, j) nařizuje, aby se trestní řízení nezačalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, k) má právo udělovat amnestii. (2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon. (3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavce 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. (4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.“²⁸

Neméně důležité jsou i akty pravomocí v článku 64: „(1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá. (2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.“²⁹

71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. Článek 56, odstavec 1. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

²⁷ Česká republika. Ústava České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

²⁸ Viz cit. 27.

²⁹ Viz cit. 27.

1.3.2 Ústavní kompetence parlamentu

Parlament České republiky hraje svou důležitou roli ve jmenování nové vlády i v případě vyslovení důvěry či nedůvěry, ze které plyne následná demise. V tomto smyslu se vyjadřuje článek 68 Ústavy: „(1) Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně. (2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů. (3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry. (4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavce 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny. (5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Článek 71: Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.
Článek 72: (1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru. (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců. Důležité je i znění článku 73, který popisuje situaci podání demise: (1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády. (2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny. (3) Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.“³⁰

1.3.3 Vztah prezidenta k parlamentu a parlamentní většině

Pomineme-li vztahy prezidenta a parlamentu v případě vyhlášení parlamentních voleb, svolávání zasedání obou komor a jednotlivé vetování zákonů, velmi důležitou součástí je rozpuštění sněmovny. Protože v parlamentním systému platí rovnost mocí zákonodárné a výkonné, rozpuštění parlamentu je chápáno jako nástroj vyjádření podpory lidu jedné z nich.

³⁰ Viz cit. 27.

V takový moment nastupuje hlava státu a plní tzv. arbitrážní roli. V České republice k něčemu takovému ale nedochází. Rozpuštění parlamentu podle článku 35 Ústavy ČR, má za úkol pouze zamezit možné paralýze.

Zavedení přímé volby by dávalo mnohem větší smysl v případě rozšíření prezidentských pravomocí. To by ale posunulo Českou republiku blíže k poloprezidentskému režimu. Podle mnohých právních expertů nově zavedená přímá volba toto rozložení sil může destabilizovat. Nadstranický prezident v tento moment vstupuje do voleb s určitým programem, čímž může dojít k vytvoření alternativního mocenského centra. Navíc by se jednalo o nerovné soupeření, protože prezident je dle ústavy neodpovědný. Pohled na prezidenta jako nadstranického arbitra tímto také značně utrpěl. Kandidát do takové volby vstupuje s již zmíněným programem. Jedná se proto o zjevnou politickou profilaci, kdy kandidát bude chtít naplnit své sliby.³¹ Takto nastavená pravidla narušují mocenský blok vláda-sněmovní většina a prezident se jeví jako nový mocenský konkurent.³² Duverger rozlišuje skutečnou většinu – jedna strana nebo koalice stran mající většinu poslanců hlasujících spolu a v duchu stejných cílů, kvazivětšinu – strana se blíží možnosti mít polovinu křesel ve sněmovně, ale pro většinu potřebuje spolupracovat s jinou stranou, a absenci většiny – jedná se o většiny utvořené pro konkrétní případy, ale nejsou většinou v otázce trvalé shody. Na základě tohoto rozdělení a vztahu prezidenta k ní, vytvořil Duverger typologii, určující v jakém vztahu koexistuje hlava státu a různé druhy vzniklých většin. Prezident jako vůdce většiny – jedná se o prezidenta s vůdčím postavením ve většině, kvazivětšině nebo v jedné z politických stran většinové koalice. Prezident opozičník je svázán ve vztahu s opozicí. Je jejím členem, sympatizantem nebo vůdcem. Neutrální prezident je bez politické příslušnosti. Politicky angažovat se může pouze v případě režimu bez většiny. Podle Duvergera v režimech bez většiny neexistuje ani skutečná opozice.³³

³¹ PETŘÍK, Lukáš. *Skrytá hrozba: Přímá volba prezidenta destabilizuje stát. Máme analýzy*. Parlamentní listy [online]. 8. 2. 2013. [cit. 2015-04-30]. <http://www.parlamentnilisty.cz/exkluzivne/Skryta-hrozba-Prima-volba-prezidenta-destabilizuje-stat-Mame-analyzy-222365>.

³² NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl., 1997, s. 212. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 11. ISBN 80-858-5022-2.

³³ NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl., 1997, s. 213-215. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 11. ISBN 80-858-5022-2.

1.3.4 Ústavní praxe

Pouhý ústavní výklad nestačí k posouzení vztahů mocí. Přestože forma vlády bývá hodnocena na základě vzájemných vztahů výkonné, zákonodárné a soudní moci, je potřeba zmínit i historické souvislosti. Podle politologa Roberta Elgieho má podstatný vliv pojem vůdce v politickém slova smyslu.³⁴ Český prezident nabyl svého silného postavení v době svého vzniku. Silná pozice mu byla vydobyta již Masarykovou osobou. Všemi respektovaný prezident tak nepřímou způsobem, že tento institut má v očích obyvatel mnohem silnější postavení, než je tomu podle ústavy ve skutečnosti. Tradice silných osobností prezidentského úřadu pokračovala i v podobě nástupce Edvarda Beneše, který měl ve své době obrovský vliv na utváření zahraniční politiky. I komunističtí prezidenti byli představováni čelními stranickými osobnostmi, přestože tato instituce nebyla v komunistických režimech obvyklá. Osoba prezidenta vždy hrála velkou roli v období politických otřesů a změn. První český prezident Václav Havel byl hlavní postavou Sametové revoluce. Václav Klaus osobností polistopadového vývoje a představitel jedné z tehdejších nejsilnějších parlamentních stran.³⁵

Trend utvrzování personalizace institutu prezidenta republiky stále pokračuje. Dlouhodobě má tento úřad vysokou důvěru obyvatel. Jedná se ale především o důvěru v instituci samotnou, než v konkrétní osobnost.³⁶

Nemalou váhu má i samotné sídlo prezidenta. Pražský hrad funguje jako ztělesnění staleté české státnosti. Kvůli autoritativní povaze českého prezidenta, jeho sídla a možnosti udělit svým občanům milost, je možné o tomto institutu smýšlet jako o vyobrazení monarchie. Z tohoto důvodu jsou politici převážně vstřícní k politické aktivitě prezidentů, nebo jsou jí dokonce nakloněni s vědomím veřejné popularity prezidentského úřadu. Přes mnohé odlišnosti jsou si prezident v parlamentním systému a monarchové v konstitučních monarchiích velmi podobní.³⁷

Zaměříme-li se na nejbližší předchůdce dnešního prezidenta, Václava Havla a Václava Klause, je nutné zmínit, že oba prezidenti ve své funkci několikrát využili situací, kdy své

³⁴ JAVŮREK, Petr. Prezidenti poloprezidentských systémů. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 11-26. ISBN 978-80-7363-179-6.

³⁵ KYSELA, Jan. *Česká republika mezi poloprezidentským a parlamentním systémem?* Politologická revue[online]. 2006, č. 1, s. 5-27. [cit. 2015-04-30].

³⁶ ČVVM. Důvěra ústavním institucím v prosinci 2013. 20. prosince 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7151/f3/pi131220.pdf

³⁷ MLEJNEK, Josef. Potíže s prezidenty. In. MLEJNEK, Josef. *Postavení hlavy státu v postkomunistických zemích: od pádu komunismu v roce 1989 do roku 2010*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2011, s. 16-17. ISBN 978-80-87404-11-9.

pravomoci sice nepřekročili, ale přinejmenším jejich hranice citelně napnuli. K takovým situacím nejčastěji docházelo v krizovém období. Jako příklad můžeme zmínit úřednickou vládu Josefa Tošovského, při jejímž složení a následném hlasování o důvěře sehrál Václav Havel nemalou roli. Václav Klaus při vládních krizích v letech 2004 a 2005 požadoval nutnost minimální většiny 101 hlasů pro jmenování nové vlády. V ústavě taková podmínka neexistuje. Jednalo se čistě o rozhodnutí Václava Klause. Další ukázka „natahování“ ústavy nastala v roce 2006. Václav Klaus využil neomezeného času na jmenování nového předsedy vlády a nechal vládnout menšinovou Topolánkovu vládu až do ledna 2007.³⁸

Přestože nemusí být text ústavy vystaven žádné psané změně, může chováním v praxi dojít k určitému vývoji a tím i změně obsahu sdělení ústavy. Právní norma existuje ve svém konkrétním prostředí, proto je nutné vnímat nejen text, ale i interpretaci v konkrétním čase a místě. Můžeme konstatovat, že určitá interpretace v jeden čas nebude nutně shodná s interpretací za jiných podmínek v budoucnu. A to vše bez jakékoliv změny textu ústavy. Vývoj může její znění nejen konkretizovat, ale i doplňovat a překonávat.³⁹

³⁸ BRUNCLÍK, Miloš. Role prezidenta při vládních krizích v České republice. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 286-309. ISBN 978-80-7363-179-6.

³⁹ SOBOTA, E. VOREL, J. a SCHENK, A. *Československý prezident republiky – Státoprávní instituce a její život*. 1934. Praha: Orbis, s. 2.

2. Analytická část

2.1 Komparace jmenování úřednických vlád

2.1.1 Historický kontext

V rámci české a československé historie existovalo několik případů využití úřednické vlády. Jednotlivé případy se od sebe lišily, ale existovaly i prvky, které byly společné.

2.1.2 První republika

Ústava platná v době První republiky posloužila jako základ ústavy dnešní. Přesto lze najít poměrně důležité odlišnosti. Již samotná změna ústavy vyžadovala tří pětinovou většinu všech poslanců Národního shromáždění. Nově sestavená vláda nemusela žádat o vyslovení důvěry. Přestože vyslovení nedůvěry bylo v ústavě zaneseno, nebylo nikdy použito. Příčinou rozpadu vlád nebyla aktivita opozice v podobě vyvolávání hlasování o nedůvěře. Nejčastěji byla na vině nestabilita vládních koalic. Postavení prezidenta, vlády i parlamentu se v průběhu historie měnilo a je odlišné s dnešním. Důležité pro naše srovnání proto bude primárně složení běžné úřednické vlády.⁴⁰

V první vládě Jana Černého působící od září 1920 do září 1921 figurovali ministři, kteří byli dosazeni stranami, přestože se jednalo převážně o nestraníky. Při vykonávání ministerského postu poté plnili stranickou politiku. Podobu sestavené vlády v největší pravděpodobnosti ovlivnila dobová situace. Silná pozice tzv. Pětky a naopak nemocí oslabený prezident Masaryk. Základ Pětky tvořili zástupci pěti nejsilnějších politických stran.⁴¹ Tvořili vládní politiku v zákulisí a jejich působení bylo později označováno za ukázk

⁴⁰ BROKLOVÁ, Eva. *Československá demokracie: politický systém ČSR 1918-1938*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl., 1992, s. 22. ISBN 80-901-0596-3.

⁴¹ Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu, Československá strana národně socialistická, Československá sociálně demokratická strana dělnická, Československá strana lidová, Československá národní demokracie.

demokratického deficitu první republiky. Fungování Černého vlády bylo silně ovlivněno tímto uskupením. Byly vynucovány značně nepopulární kroky ku prospěchu státu. Z pohledu Pětky se jednalo o přenesení zodpovědnosti na konkrétní nestranické ministry a nepoškození svých stran před voliči.⁴² Rozpory mezi Masarykem a Pětkou provází vznik většiny úřednických prvorepublikových vlád. Tento jev bude zjevný při vníkaní dalších zmíněných úřednických vlád.

Od září 1921 do října 1922 působila tzv. poloúřednická Benešova vláda. Sřet mezi Hradem a Pětkou se vyostřil. Na chodu vlády se podílelo i několik nestraníků, proto označení poloúřednická. Svůj zájem na dosazení Beneše do pozice předsedy vlády deklaroval prezident Masaryk. Pětka této situace využila a dle svého uvážení dosadila do vlády své kandidáty tak, aby nově utvořený kabinet byl slabý a vedl k zdiskreditování osoby Beneše.⁴³

Druhá vláda Jana Černého působila od března 1926 do října 1926. Opět se jednalo o vládu, kde ministři byli ustanovení z politických stran. Vláda následovala politickou linii předchozí vlády. Jan Černý byl pověřen prezidentem Masarykem, který se velmi zasadil o její jmenování.⁴⁴

V říjnu 1938 byla kvůli politickému vývoji a problematice území Sudet jmenována úřednická vláda generála Jana Syrového. Vláda působila nedlouho před vypuknutím světové války. Měla za úkol uklidnění vnitrostátní politické situace a zajistit obranu státu. Na její vznik a složení měla největší vliv osoba prezidenta Edvarda Beneše. Beneš určoval všechny vládní kroky a osoba Jana Syrového plnila funkci prostředníka mezi prezidentem a vládou. Historické události ovlivnily i samotné složení vlády, která později dostala označení vojensko-úřednická. Svým složením pokračovala v působení předchozí Široké koalice, její členové se stali ministry i v nově vzniklé vládě. Vláda působila až do prosince 1938.⁴⁵

⁴² KLIMEK, Antonín. *Boj o hrad: vnitropolitický vývoj Československa 1918-1926 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*. 1. vyd. Praha: PANEVROPA, 1996, s. 153. ISBN 80-85846-06-3.

⁴³ PEROUTKA, Ferdinand. *Budování státu*. 3. vyd. Brno: Lidové noviny, 1991, s. 190. ISBN 80-710-6040-2.

⁴⁴ KLIMEK, Antonín. *Boj o hrad: vnitropolitický vývoj Československa 1918-1926 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*. 1. vyd. Praha: PANEVROPA, 1996, s. 373. ISBN 80-85846-06-3.

⁴⁴ PEROUTKA, Ferdinand. *Budování státu*. 3. vyd. Brno: Lidové noviny, 1991, s. 190. ISBN 80-710-6040-2.

⁴⁵ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky, 1918-1938. O přežití a o život, 1936-1938*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003, s. 603-606. ISBN 80-7277-119-1.

2.1.3 Česká republika

Vláda Josefa Tošovského působila v období od ledna do července 1998. Důvod vzniku byl rozpad předchozí vlády Václava Klause. Vládní koalice se skládala ze stran ODS, KDU-ČSL a ODA. V průběhu vládnutí docházelo k rozporům mezi koaličními partnery i uvnitř ODS. Tato stranická krize vyvrcholila tzv. Sarajevským atentátem⁴⁶. Václav Klaus byl ve své nepřítomnosti vyzván k rezignaci na post stranického předsedy. Svou pozici obhájil, ale mezitím došlo k podání demisí jednotlivých ministrů a po příjezdu tento krok učinil i premiér. Prezident Václav Havel pověřil Josefa Luxe sestavením vlády. Jméno premiéra úřednické vlády Josefa Tošovského vzešlo ze vzájemných mezistranických dohod s osobou prezidenta. S podmínkou vyhlášení předčasných voleb získala vláda důvěru. Na posty ministrů byli jmenováni nestraníci a členové předchozí vládní koalice. Strana ODS nesouhlasila s účastí svých členů a při hlasování o důvěře vládě nepodpořila. Dotyční členové, kteří stáli i za snahou odstranit Václava Klause z vedení strany poté stranu opustili a založili stranu Unie svobody.⁴⁷ Vzhledem k většinové stranické příslušnosti jednotlivých ministrů lze tuto vládu přiřadit k případu, kdy většinu tvoří straniční představitelé a jedná se o politickou vládu.

Úřednická vláda Jana Fischera působila v období od dubna 2009 do července 2010. Původně měla skončit na podzim 2009, ale předčasné volby se nekonaly z důvodu zrušení ústavního zákona o předčasných volbách Ústavním soudem.⁴⁸ Po pádu druhé Topolánkové vlády došlo k dohodě parlamentních stran na podobě úřednické vlády i vyslovení následné důvěry. Předsedou vlády se stal nestraník Jan Fischer.⁴⁹ Vláda byla sestavená také z nestraníků nominovaných jednotlivými parlamentními stranami.

⁴⁶ Zahraniční návštěva Václava Klause v Sarajevu.

⁴⁷ PEHE, Jiří. Rok 1998: *Krize se prohloubila*. Nová přítomnost. 1999. č. 1, s. 4-6. www.pehe.cz [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/clanky/1999/rok-1998-krize-se-prohloubila>.

⁴⁸ FRÁNEK, Tomáš. *Historický okamžik: Ústavní soud zrušil říjnové volby*. Aktuálně.cz [online]. 10. 9. 2009 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/historicky-okamzik-ustavni-soud-zrusil-rijnove-volby/r~i:article:647257/>.

⁴⁹ Novinky.cz [online]. Prezident jmenoval Fischerovu vládu, ta začala okamžitě pracovat. 8. 5. 2009. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/168300-prezident-jmenoval-fischerovu-vladu-ta-zacala-okamzite-pracovat.html>.

2.2 Rekonstrukce formování Rusnokovy vlády

2.2.1 Předcházející politické události

Samotnému jmenování předcházelo mnoho událostí, bez kterých by taková situace s největší pravděpodobností nenastala. 10. srpna 2010 byla vyslovena důvěra vládě premiéra Petra Nečase. Vláda se skládala ze stran politického středu a pravice: TOP 09, Občanské demokratické strany a Věcí veřejných. Důvěru Poslanecké sněmovny získala koalice v počtu 118 hlasů, což jí zajistilo pohodlnou většinu.⁵⁰ Pravicově orientovaná vláda pro mnoho obyvatel znamenala snahy o změnu, vyrovnaný rozpočet a boj proti korupci. Další vývoj událostí a konec této vlády působil na voliče jako deziluze, proto jí někteří později překřtili na vládu národního zklamání.⁵¹

Během svého působení byla vláda vystavena dvěma neúspěšným snahám o vyslovení nedůvěry. Opozice v čele s ČSSD 21. prosince 2010 vyvolala hlasování o důvěře v reakci na korupční kauzu ministerstva životního prostředí. Pro důvěru se vyslovilo 113 přítomných poslanců.⁵² Další pokus proběhl 26. dubna 2011. I tentokrát vláda získala důvěru a to v počtu 114 hlasů. V tomto případě ale pro návrh vyslovení nedůvěry hlasovali i „rebelové“. Bývalí členové Věcí veřejných Kristýna Kočí, Stanislav Huml a Jaroslav Škárka.⁵³

Protivládní nálady rozdmýchaly i odbory v čele s předsedou Českomoravské konfederace odborových svazů Jaroslavem Zavadilem. 21. dubna 2012 uspořádaly demonstraci.⁵⁴

Několik po sobě jdoucích kauz přesto znamenalo, že 10. července 2013 skončila vláda ve svém úřadu a prezident přijal z rukou Petra Nečase demisi. Vývoj jakým si za svého působení vláda prošla, je velmi důležitý z hlediska kompatibility a důvěryhodnosti většiny

⁵⁰ KOPECKÝ, Josef. Vláda získala důvěru. Nečas slíbil reformy, pak mluvila už jen opozice. *iDNES.cz* [online]. 10. 8. 2010. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vlada-ziskala-duveru-necas-slibil-reformy-pak-mluvila-uz-jen-opozice-1is-/domaci.aspx?c=A100810_144430_domaci_kop.

⁵¹ TOMSKÝ, Alexander. Zklamání české pravice z „pravicové vlády“... *Aktuálně.cz* [online]. 7. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/alexander-tomsky.php?itemid=12760>.

⁵² Lidovky.cz [online]. Nečasova vláda pokračuje. Opozice neměla na vyslovení nedůvěry dost hlasů. 21. 12. 2010. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/necasova-vlada-pokracuje-opozice-nemela-na-vysloveni-neduvery-dost-hlasu-1rz-/zpravy-domov.aspx?c=A101221_184324_ln_domov_spa.

⁵³ Novinky.cz [online]. Sněmovna podpořila vládu. 26. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/231782-snemovna-podporila-necasovu-vladu.html>.

⁵⁴ PÁLKOVÁ, Šárka. Je nás tu 120 tisíc, jásali odboráři. Požadovali pád vlády. *Lidovky.cz* [online]. 21. 4. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odborarsky-pruvod-vyrazil-od-domu-odboru-na-vaclavske-namesti-p7m-/zpravy-domov.aspx?c=A120421_122418_ln_domov_jkz.

v Poslanecké sněmovně. Za následek lze označit slabost a neschopnost oponovat prezidentu Milošovi Zemanovi při jmenování nového ministerského předsedy.

První polovina roku 2011 se nesla v duchu sporů o ministerské posty mezi Věcmi veřejnými a zbytkem koalice. Jednalo se o nejasné financování strany Vítem Bárta. Petr Nečas později na koaliční schůzce K9 požadoval demisi Radka Johna (ministr vnitra), Jana Dobeše (ministr školství, mládeže a tělovýchovy) a Víta Bárty (ministr dopravy).⁵⁵

Věci veřejné na tento vývoj událostí reagovaly svými požadavky na odvolání ministrů ODS a TOP 09. Za předpokladu nesplnění, odmítala strana setrvat v koalici. Ministr obrany Alexandr Vondra nabídl svou funkci, aby předešel rozpadu trojkoalice.⁵⁶

Situace se do jisté míry uklidnila po vzájemné koaliční dohodě K12. Ve vládě setrval Jan Dobeš ve funkci ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Radek John setrval na postu vicepremiéra a nově se stal prvním předsedou Výboru pro koordinaci boje s korupcí.⁵⁷ V květnu 2011 ale John podal demisi kvůli personálním neshodám s Petrem Nečasem.⁵⁸ Ministrem dopravy se stal nestraník Radek Šmerda a ministrem vnitra Jan Kubice. Přestože se mělo jednat o vzájemnou dohodu, Věci veřejné později deklarovaly, že tento krok znamená nedodržení koaliční smlouvy, která jim zajišťovala 4 ministerské posty. Po podání demise Radkem Šmerdou byl jmenován ministrem dopravy Pavel Dobeš. Jako uklidnění mělo působit jmenování 1. místopředsedkyně strany Karolíny Peake na místo místopředsedkyně vlády, předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje proti korupci a Legislativní rady vlády.⁵⁹⁶⁰

Další třetí plochou uprostřed koalice se stala osoba Ladislava Bátory. S jeho jmenováním do funkce personálního šéfa ministerstva školství nesouhlasila strana TOP 09. Došlo k několika slovním konfliktům a následnému odmítní TOP 09 účastnit se jednání

⁵⁵ KREČ, Luboš a Jakub KALENSKY. ODS a TOP 09: Kromě Bárty musí skončit i John a Dobeš. Věčkaři na protest odešli z K9. *iHNed.cz. Hospodářské noviny* [online]. 8. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/politika/c1-51501750-barta-nestaci-ods-a-top-09-zadaji-i-odchod-johna-a-dobese-veckari-na-protest-odesli-z-k9>.

⁵⁶ Novinky.cz [online]. Vondra nabídl premiéru Nečasovi svoji rezignaci. 11. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/230443-vondra-nabidl-premieru-necasovi-svoji-rezignaci.html>.

⁵⁷ Vláda České republiky [online]. Vláda zřídila výbor pro koordinaci boje s korupcí. 27. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-zridila-vybor-pro-koordinaci-boje-s-korupci-83583/>.

⁵⁸ Aktuálně.cz [online]. Klaus přijal demisi Radka Johna. Že to ale trvalo, řekl. 20. 5. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/klaus-prijal-demisi-radka-johna-ze-to-ale-trvalo-rekl/r-i:article:700923/>.

⁵⁹ WIRNITZER, Jan. Jarní král Šmerda na dopravě končí, Klaus přijal jeho demisi. *iDNES.cz* [online]. 30. 6. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jarni-kral-smerda-na-doprave-konci-klaus-prijal-jeho-demisi-paq-/domaci.aspx?c=A110630_121157_domaci_jw.

⁶⁰ MAREŠOVÁ, Václava a kolektiv. Vládu oživily dvě nové tváře, Karolína Peake a Pavel Dobeš. *Český rozhlas* [online]. 1. 7. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/vladu-ozivily-dve-nove-tvare-karolina-peake-a-pavel-dobes--915786.

vlády. Miroslav Kalousek pohrozil, že případné setrvání Bátoru bude mít za příčinu nevpouštění reformních zákonů do jednání vlády.⁶¹ Ministr Josef Dobeš 1. září podlehl tlaku a Bátoru odvolal z funkce.⁶²

Personální změny zmíněné výše nenapomohly k větší stabilitě vlády. Ještě před koncem roku 2011 došlo k následujícím změnám funkcí. Ivana Fuksu (ODS) nahradil v pozici ministra zemědělství Petr Bendl (ODS). Údajná nespokojenost premiéra s dosavadní Fuksovou prací měla krýt mocenský souboj v ODS mezi Nečasem a Petrem Tluchořem, který byl Fuksou podporován.⁶³ Ministr průmyslu a obchodu Martin Kocourek (ODS) nebyl schopný vysvětlit původ 16 miliónů korun, které poslal na účet své matky. Ve funkci ho nahradil Martin Kuba (ODS).⁶⁴ Ministr kultury Jiří Besser (STAN)⁶⁵ neuvedl v majetkovém přiznání podíl na společnosti Comoros Group. Po jeho rezignaci byla do funkce jmenována Alena Hanáková.⁶⁶

31. března 2012 odstoupil z funkce ministra školství Josef Dobeš. V této době však Věci veřejné nebyly součástí koalice a tak byl do funkce dosazen nestraník Petr Fiala.⁶⁷

Velká nepříjemnost pro trojkoalici nastala po rozpadu strany Věci veřejné. Karolína Peake spolu s dalšími šesti poslanci opustila stranu. Následně se připojil Jiří Rusnok, Martin Vacek a Radim Vysloužil. Peake prohlásila, že i nadále chce dodržet již vypovězenou koaliční smlouvu a založila stranu LIDEM.⁶⁸

Spojení nemělo dlouhého trvání, již v prosinci 2012 byla odvolána Peake z funkce ministra obrany, po pouhých 8 dnech. Následkem tohoto kroku bylo vyzvání zbylých ministrů

⁶¹ Aktuálně.cz [online]. Kalousek se pře s Nečasem, ohrožena je i reforma daní. 18. 7. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/kalousek-se-pre-s-necasem-ohrozena-je-i-reforma-dani/r~i:article:711206>.

⁶² PŘIBIL, Marek. Dobeš ustoupil a odvolá Bátoru. *Novinky.cz* [online]. 29. 8. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/243147-dobes-ustoupil-a-odvola-batoru.html>.

⁶³ KOPECKÝ, Josef. Klaus jmenoval ministrem Bendla. VV už ho vyzvaly, ať zakročí v lesích. *iDNES.cz* [online]. 6. 10. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-jmenoval-ministrem-bendla-vv-uz-ho-vyzvaly-at-zakroci-v-lesich-1it-/domaci.aspx?c=A111006_134536_domaci_kop.

⁶⁴ KOPECKÝ, Josef. Klaus přijal Kocourkovu demisi. Novým tipem do vlády je Martin Kuba. *iDNES.cz* [online]. 14. 11. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-prijal-kocourkovu-demisi-novym-tipem-do-vlady-je-martin-kuba-1dl-/domaci.aspx?c=A111114_095559_domaci_kop.

⁶⁵ Starostové a nezávislí.

⁶⁶ MASOPUSTOVÁ, Věra a Igor MAŇOUR. Do vlády jde Alena Hanáková, nahradí Jiřího Bessera. *Český rozhlas* [online]. 13. 12. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/989468.

⁶⁷ Lidovky.cz [online]. Přehledně: Kdo je s Peake, kdo s Bártou a Johnem. 17. 4. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/kdo-je-s-peake-a-kdo-je-s-bartou-a-johnem-dh0-/zpravy-domov.aspx?c=A120417_195811_In_domov_ogo.

⁶⁸ WERNER, Lukáš a Anna BRANDEJSKÁ. Nový ministr školství Fiala se ujal funkce, nečeká ho nic lehkého. *iDnes.cz* [online]. 2. 5. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/fiala-jmenovan-novym-ministrem-skolstvi-fpz-/domaci.aspx?c=A120502_093139_domaci_wlk.

LIDEM k demisi od vedení strany.⁶⁹ TOP 09 a ODS deklarovaly neochotu dále spolupracovat s LIDEM, která již sama nechtěla zůstat ve vládě. Toto rozhodnutí bylo z jejich strany později odvoláno, následkem čehož opustil LIDEM místopředseda strany Viktor Paggio. LIDEM v pozměněné podobě zůstalo i nadále v již značně nestabilní vládě.⁷⁰

Pověstným hřebíčkem do rakve se pro vládu Petra Nečase stala kauza okolo Jany Nagyové. 13. června zadržel Útvar pro odhalování organizovaného zločinu několik členů strany ODS. Ivana Fuksu, Petra Tluchoře, bývalého poslance ODS Marka Šnajdra a ředitelku Sekce kabinetu předsedy vlády České republiky Janu Nagyovou. V obvinění se jednalo o podezření z korupce a zneužití pravomoci úřední osoby.⁷¹⁷² Do celé věci byl zapleten podle policie i sám premiér,⁷³ kterého opozice vyzvala k rezignaci. Opozice vyzvala i celou vládu k podání demise.⁷⁴ 17. června podal Petr Nečas demisi do rukou prezidenta Miloše Zemana. Vládní koalice stále měla parlamentní většinu a byla rozhodnuta poskytnout ze svého středu návrhy na nového premiéra.⁷⁵

Vypsání kritických míst Nečasovy vlády má za úkol poukázat na roztržitost křehké koalice. Velký počet podobných situací navíc snižoval důvěru vlády v očích veřejnosti a naopak sílila podpora kritiky od Miloše Zemana. Sám prezident uvedl, že po svém zvolení uvažoval o možném výkladu ústavy, který by mu dovoloval odvolat Premiéra. Protože s podobným výkladem ale nesouhlasil lídr opozice Bohuslav Sobotka, od svého záměru upustil.⁷⁶ Prezident v rozhovoru sám přiznal, že až na výjimku ministra Fialy nevidí ve vládě

⁶⁹ HUSÁROVÁ, Lucie a Milan KNOPP. Předsednictvo LIDEM vyzvalo své ministry k podání demise. *Český rozhlas* [online]. 20. 12. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/predsednictvo-lidem-vyzvalo-sve-ministry-k-podani-demise--1152777>.

⁷⁰ Deník.cz [online]. LIDEM zůstává ve vládě, zrušila usnesení o odchodu ministrů. 8. 1. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/peake-je-proti-odchodu-lidem-z-vlady-20130108.html.

⁷¹ Aktuálně.cz [online]. Kauza Nagyová: Soud vyslýchá neveřejné členy rozvědky. 15. 1. 2015. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/kauza-nagyova-soud-vyslechne-neverejne-cleny-rozvedky/r~cdbfb2829c9c11e4aff10025900fea04/>.

⁷² ČTK [online]. Tluchoř a Fuksa obvinění z korupce, Šnajdr zatčen. *Česká televize.cz* [online]. 14. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231270-tluchor-a-fuksa-obvineni-z-korupce-snajdr-zatcen>.

⁷³ SYROVÁTKA, Tomáš. Nečas slíbil poslancům posty jako úplatek, píše v usnesení policie. *iDNES.cz* [online]. 14. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-slibil-exposlancum-z-ods-posty-jako-uplatek-fvb-/domaci.aspx?c=A130614_135700_domaci_jav.

⁷⁴ ČSSD [online]. Prohlášení ČSSD k zásahu policie proti některým představitelům ODS a lidem spojených s předsedou vlády Petrem Nečasem. 13. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/prohlaseni-cssd-k-zasahu-policie-proti-nekterym-predstavitelum-ods-a-lidem-spojenym-s-predsedou-vlady-petrem-necasem/>.

⁷⁵ KOPECKÝ, Josef. Nečas dá demisi, ODS chce vládnout s jiným premiérem, šanci má Kuba. *iDNES.cz* [online]. 16. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-poda-demisi-0el-/domaci.aspx?c=A130616_222742_domaci_kop.

⁷⁶ Youtube [video]. Miloš Zeman: Zvažoval jsem výklad Ústavy na odvolání Nečase. Šéf opozice Sobotka s tím nesouhlasil. In. *Youtube.com* [online]. 13. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fgXrkEYyBRc>.

žádnou jinou osobnost.⁷⁷ Nejspíše i z tohoto důvodu předpokládal slabost celé vlády. Do kompetenčního sporu při obsazování českých velvyslanectví se dostal například se svým konkurentem při volbě prezidenta, Karlem Schwarzenbergem.⁷⁸

2.2.2 Úloha Miloše Zemana

Miloš Zeman se stal prvním českým prezidentem zvoleným v přímých prezidentských volbách. Ve svém inauguračním projevu sám sebe označil za osobu, která má za úkol zklidnit politickou situaci v zemi. Být pouhým moderátorem situace a ne rozhodujícím soudcem.⁷⁹ Při projevu v Poslanecké sněmovně opět zmínil svou úlohu a pozici posílenou přímou volbou. Přestože by podle názoru Miloše Zemana dávalo větší smysl posílení prezidentských pravomocí, sám se vzdal možnosti udělit milost a vyhlásit amnestii. Vytyčil si pro své období být aktivním prezidentem, který se bude účastnit zasedání vlády i obou komor Parlamentu. Zmínil také důležitost vzájemného dialogu a kooperace při řešení tří, podle prezidenta nejdůležitějších, problémů republiky: korupce, rostoucí nezaměstnanost a snižující se důvěra v ústavní instituce. Přes tento optimistický pohled do budoucnosti věštil závěr projevu problémy mezi Karlem Schwarzenbergem na Ministerstvu zahraničí a Milošem Zemanem, ve střetu o vedení zahraniční politiky České republiky.⁸⁰

Takto deklaroval své úmysly sám Miloš Zeman. Předvolební události prezidentské volby však ukazovaly něco jiného. Svého soupeře ve 2. kole volby označil za člověka nesoucí odpovědnost ministra v Nečasově vládě. Za člověka, který stojí v pozadí nepopulárních

⁷⁷ KOPECKÝ, Miroslav a František NACHTIGALL. Zeman: V nečasově vládě vidím jen jednu osobnost. *Týden.cz*. [online]. 3. 3. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/zeman-v-necasove-vlade-vidim-jen-jednu-osobnost_262879.html#.VUC8iyHtlBc.

⁷⁸ ČTK [online]. Válka o velvyslance: Nečas Zemanovi zadní vrátka dělat nechce. *Ceskatelevize.cz* [online] 23. 4. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/224015-valka-o-velvyslance-necas-zemanovi-zadni-vratka-delat-nechce/>.

⁷⁹ ZEMAN, Miloš. Inaugurační projev prezidenta republiky Miloše Zemana. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 27. 3. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/inauguracni-projev-prezidenta-republiky-milose-zemana.htm>.

⁸⁰ ZEMAN, Miloš. Projev prezidenta republiky Miloše Zemana v Poslanecké sněmovně. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 7. 5. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/projev-prezidenta-republiky-milose-zemana-v-poslanecke-snemovne.htm>.

reforem pravicové vlády. Toto označení mělo za následek rozlišení obou kandidátů na levicového a pravicového či vládního a opozičního kandidáta.⁸¹

2.2.3 Parlamentní snahy

17. června 2013 přijal Miloš Zeman z rukou předsedy vlády Petra Nečase demisi vlády. Ještě téhož dne novináře informoval o snaze v následujících dnech přijmout představitele parlamentních politických stran a promluvit si s nimi o aktuální situaci.⁸² Své rozhodnutí se rozhodl zveřejnit v úterý 25. června 2013.

Opozice v podobě ČSSD trvala i nadále a pevně na předčasných volbách.⁸³ Tento postoj se zdál zcela logický. Strany, které participovaly na odcházející vládě, nebyly v očích veřejnosti v dobrém postavení. Podle průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění měla ČSSD velmi silnou pozici a její preference měly stoupající tendenci.⁸⁴ S KSČM by dokonce bylo možné sestavit většinovou vládu. Pravděpodobnější a podporovanější verzí však byla menšinová vláda s komunistickou stranou.⁸⁵ Z tohoto důvodu se předseda strany Bohuslav Sobotka za každé situace snažil prosadit rozpuštění Poslanecké sněmovny vedoucí k předčasným volbám. Každý jiný krok, například pověření sestavit vládu samotného Bohuslava Sobotku nebo dát možnost koalici ODS, TOP 09 a LIDEM podle něj nepřipadal v úvahu. Sobotka deklaroval nemožnost najít v jeho pozici v Poslanecké sněmovně většinu, a proto nepovažoval tuto variantu za relevantní. Podle jeho slov by ani nově vzniklá koaliční vláda pravice neskýtala řešení. Označil vládu s podporou 101 poslanců za slepou uličku. Poslanec ČSSD Michal Hašek byl ve svém prohlášení ofenzivnější a prohlásil, že je zapotřebí

⁸¹ Rozhlas.cz [online]. Zeman: Prezidentský souboj bude soubojem mezi kandidátem levice a pravice. 12. 1. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zeman-prezidentsky-souboj-bude-soubojem-mezi-kandidatem-levice-a-pravice--1160962.

⁸² ZEMAN, Miloš. Prezident republiky Miloš Zeman přijal demisi předsedy vlády Petra Nečase. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 17. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/prezident-republiky-milos-zeman-prijal-demisi-predsedy-vlady-petra-necase.htm>

⁸³ KOBER, Michal. Samozřejmě, že chceme předčasné volby. *Česká strana sociálně demokratická* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/aktualne/blogy/m-kober-samozrejme-ze-chceme-predcasne-volby/>.

⁸⁴ ČVVM [online]. Stranické preference a volební model v červnu 2013. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7037/f3/pv130621.pdf.

⁸⁵ MITROFANOV, ALEXANDR a Jindřich ŠÍDLA [video]. *Hyde Park. Česká televize* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park-ct24/213411058080621-hyde-park>.

ukončit agónii pravicového vládnutí.⁸⁶ Jak se později ukázalo, stejný pohled s Haškem sdílel i prezident.⁸⁷ Poslední možností zůstávala úřednická vláda. Tento krok by podle Sobotky postrádal logiku, protože taková vláda neměla za předpokládané 101 většiny dříve vládní koalice šanci získat důvěru.⁸⁸

Komunistická strana Čech a Moravy i Věci veřejné rovněž preferovaly rozpuštění sněmovny a předčasné volby.⁸⁹

ODS i TOP 09 zdůrazňovaly existenci většinové koalice se stranou LIDEM. Tato strana se opravdu nakonec přiklonila ke koalici a vytvoření většiny.⁹⁰ Vždy tomu tak ale nebylo. Po rozhovorech mezi čtyřma očima s Milošem Zemanem⁹¹ předsedkyně strany Peake přiznala, že je možná i situace vyslovení důvěry úřednické vládě. Konečné slovo v této situaci měl mít stranický klub.⁹² Strana LIDEM mohla být jazýčkem na vahách v mnoha směrech. Peake se stala nejčastějším hostem prezidenta a s největší pravděpodobností zásluhou toho i nejinformovanější osobou parlamentních stran o dalších krocích hlavy státu. Je možné předpokládat, že prezident si uvědomoval nemožnost získání důvěry pro neparlamentní vládu odborníků. Jmenování takové vlády by nedávalo žádný smysl. Její setrvání v demisi dokonce postrádalo legitimitu, protože se v parlamentu nacházela většinová koalice. Pokud by ale strana LIDEM nepodpořila pravicovou koalici a ta by se nemohla zaručit většinou, Zemanův krok by se stal legitimním postupem.⁹³ Nejednoznačnost jednání Peake pomohla v následné

⁸⁶ VÁLKOVÁ, Hana. Rusnokova vláda je slepou uličkou, tvrdí sociální demokraté. *iDNES.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cssd-premier-rusnok-prezident-zeman-dvp-domaci.aspx?c=A130625_162321_domaci_hv.

⁸⁷ SAMEK, Martin, MAZANCOVÁ, Hana a Jan KÁLAL. Zeman z Lán: V hlavě mám čtyři jména předsedů vlády odborníků. *Lidovky.cz* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hovory-z-lan-zeman-mam-ctyri-jmena-predsedu-mozne-vlady-odborniku-p9s/zpravy-domov.aspx?c=A130623_172701_ln_domov_sm.

⁸⁸ VÁLKOVÁ, Hana. Rusnokova vláda je slepou uličkou, tvrdí sociální demokraté. *iDNES.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cssd-premier-rusnok-prezident-zeman-dvp-domaci.aspx?c=A130625_162321_domaci_hv.

⁸⁹ *iDnes.cz* [online]. Řešení vládní krize podle prezidenta Zemana. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1005279>.

⁹⁰ *iDnes.cz* [online]. Řešení vládní krize podle prezidenta Zemana. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1005279>.

⁹¹ ČTK [online]. Zeman přijal Nečasovu rezignaci a pověřil ho řízením vlády v demisi. ČT24 [online]. 17. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231640-zeman-prijal-necasovu-rezignaci-a-poveril-ho-rozenim-vlady-v-demisi/>.

⁹² ČTK [online]. Peake nevyloučila podporu Rusnoka, ODS a TOP 09 ho odmítly. ČT24 [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232631-peake-nevyloucila-podporu-rusnoka-ods-a-top-09-ho-odmitly/>.

⁹³ ZVĚŘINA, Martin. Zvěřina: Faktor Peake aneb záračný vliv Zemana. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zverina-faktor-peake-0rn-nazory.aspx?c=A130625_072901_ln_nazory_tep#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks.

Zemanově obhajobě jmenování vlády Jiřího Rusnoka. Zeman se hájil, že nemohl spoléhat na různorodá stranická prohlášení.⁹⁴

Strany v Poslanecké sněmovně utvářely své postoje na základě toho, co považovaly za sobě nejvíce prospěšné. Jak bylo zmíněno výše, bývalá vládní koalice udržela křehkou většinu a opozice viděla jedinou možnost v nových volbách. Situaci měl pevně v rukou prezident Miloš Zeman, který si vzal čas na rozmyšlenou.

2.2.5 Vláda odborníků

Dva dny před avizovaným zveřejněním jména nového předsedy vlády Zeman přiznal, že má v hlavě momentálně čtyři různá jména, která by si dovedl představit v čele vlády odborníků. Jak sám ve stejném rozhovoru z Lán podotkl, nejedná se o úřednickou vládu, ale vládu odborníků. Tuto specifikaci odůvodnil potřebou mít na postech odborníky, kteří jsou již s danou problematikou seznámeni nebo jsou dokonce oborovými experty. Úředník by se dle názoru prezidenta musel nejprve seznámit s problematikou ministerstva. Úřednickou vládu přesto nevyloučil.⁹⁵

Ve stejném rozhovoru také připomněl svůj volební slib a slogan: „Odstráním Nečasovu vládu“. Tímto postojem se nejen netajil, ale jednalo se o stěžejní bod Zemanovy sebepropagace v předvolební kampani.⁹⁶

24. června 2013 byla situace všem již jasná. Předseda vlády nevzejde z žádné z parlamentních stran. K rozpuštění Poslanecké sněmovny nedojde pro absenci 120 hlasové většiny, která je k tomuto aktu potřeba. Představitelé ODS a TOP 09 opakovaně zveřejňovali svá rozhořčená prohlášení spojená s jednáním prezidenta. Ignorování koalice schopné sestavit vládu a mající parlamentní většinu.

Miroslava Němcová, která měla vést nově sestavenou vládu, v rozhovoru potvrdila, že s tímto prezidentovým postojem počítá.⁹⁷ Právě osoba Miroslavy Němcové bývá často

⁹⁴ PÁLKOVÁ, Šárka a Karel HRUBEŠ. Zeman proti koalici. Zvolil vládu odborníků v čele s Rusnokem. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/prezident-milos-zeman-jmeno-val-premierem-rusnoka>.

⁹⁵ SAMEK, Martin, MAZANCOVÁ, Hana a Jan KÁLAL. Zeman z Lán: V hlavě mám čtyři jména předsedů vlády odborníků. *Lidovky.cz* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hovory-z-lan-zeman-mam-ctyri-jmena-predsedu-mozne-vlady-odborniku-p9s-zpravvy-domov.aspx?c=A130623_172701_ln_domov_sm.

⁹⁶ Český rozhlas Radiožurnál [rozhlasový pořad]. Hovory z Lán. *Rádio, Radiožurnál* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2914387>.

zpochybňována. Podle mnohých názorů českých i zahraničních novinářů se jedná o velmi nevýraznou političku bez vyhraněného názoru,⁹⁸ nebo že je pouhou figurkou v rukou jiných osobností stran a koalice.⁹⁹ Taková představitelka mohla ODS v období mezi demisí Nečasovi vlády stát koalici pokus o znovu sestavení vlády. Podobné spekulace ovšem vyvrací výše zmíněné Hovory z Lán.

2.2.6 Na hraně ústavy

Vzhledem k velmi pravděpodobnému scénáři jmenování úřednické vlády, si začali Zemanova počínání všimnout odborníci na ústavní právo. Jan Kysela považoval prezidentovo jednání nejen za vybočení z dosavadních zvyklostí, ale i odporující ústavnímu systému. Za nejdůležitější fakt pokládal většinu v Poslanecké sněmovně, která vysloví důvěru sestavené vládě. Pokud tato situace existuje, nemá podle něj prezident právo nahrazovat jí svou prezidentskou vládou. Jedině absence většiny dává právo na podobné řešení. Jinak to lze považovat za krok k poloprezidentskému systému. Jiní ústavní právníci nesdíleli takto pevné přesvědčení Jana Kysely. Odborník na ústavní právo Václav Pavlíček prohlásil, že všechny kroky prezidenta jsou v souladu s jeho pravomocemi. Dopředu totiž nelze říci, zda vláda důvěru dostane nebo ne. Tuto otázku zodpoví právě až proběhnou hlasování. Pokud ale důvěru nedostane, neměl by prezident otálet a nechávat jí zbytečně dlouho vládnout v demisi. Takové jednání by považoval v rozporu s ústavou. V tomto případě je vhodné vzít v potaz i případy minulé, například Topolánkovu vládu v demisi v roce 2006. Touto situací se prezident zaštiťoval. Jednalo se podle něj o vytvořený precedent. Politolog Stanislav Balík toto srovnání zavrhl kvůli přílišné odlišnosti situace. Jednání prezidenta Zemana považoval za možné v rámci ústavy. Jeho chování ale označil za jednání proti zvyklostem. Ty napomáhají a doplňují výklad psané ústavy a spoluutvářejí její znění. Do této doby se vždy jednalo o úřednické vlády jmenované na základě dohody s Poslaneckou sněmovnou. Ať už byl vliv

⁹⁷ KÁLAL, Jan. V Lánech jsme byli zbytečně, prezident měl jasno předem, míní Němcová. *Lidovky.cz* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/debaty-byly-zbytecne-prezident-byl-rozhodnuty-predem-mini-nemcova-lfe-zpravy-domov.aspx?c=A130623_183024_ln_domov_sm.

⁹⁸ MITROFANOV, ALEXANDR a JINDŘICH ŠÍDLA [video]. *Hyde Park. Česká televize* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park-ct24/213411058080621-hyde-park>.

⁹⁹ ČTK [online]. Němcová je nastrčenou figurkou, píše na Slovensku. *Lidovky.cz* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nemcova-je-nastrcenou-figurkou-pisi-na-slovensku-f7q-zpravy-svet.aspx?c=A130621_102110_ln_zahranici_jv.

Václava Havla a Václava Klause na složení vlád jakýkoliv, pokaždé byla nalezena společná řeč podpořená následnou důvěrou v parlamentu.¹⁰⁰

Problém s porušením zvyklostí nastává, pokud za toto jednání má někdo v úmyslu dohnat prezidenta k odpovědnosti. Zvyklosti lze měnit právě z důvodu jejich nezanesení do psané ústavy. V podobném duchu se později vyjádřil i sám prezident, který tento pojem označil za idiotský.¹⁰¹ Jeho předchůdce Václav Klaus ignoroval do té doby zvyklost dát první možnost sestavit vládu vítězi voleb a oslovil předsedu strany, která se umístila na druhém místě. Ta ale byla součástí koalice s přesvědčivou většinou v Poslanecké sněmovně. A proto lze označit tento krok za pochopitelný.¹⁰²

2.2.7 Jmenování premiéra

25. června 2013 pověřil Miloš Zeman Jiřího Rusnoka sestavením nové vlády. Tímto krokem splnil své předvolební sliby. Nerespektoval většinovou koalici složenou ze stran TOP 09, ODS a LIDEM. Označil je za pokračování Nečasovy vlády bez Petra Nečase. Podobné prohlášení ale zcela odporovalo jiným. Prezident uvedl možnost, že by Miroslava Němcová dostala jeho druhý pokus, pokud by vláda Jiřího Rusnoka neprošla hlasováním o důvěře. Parlamentní strany tento vývoj očekávaly a setrvaly ve svých pozicích. Strany ODS a TOP 09 potvrdily, že v jejich situaci nemůže takto sestavená vláda očekávat podporu při žádosti o vyslovení důvěry. Jakým způsobem se zachová strana LIDEM, zůstávalo otázkou. Rozhodnout měl stranický klub na základě jmen nových ministrů a vládního programu.¹⁰³ Peake se vyjádřila zcela nečitelným způsobem: „Možné je v politice všechno.“¹⁰⁴ Strany ČSSD, Věci veřejné a KSČM jak bylo zmíněno, chtěly předčasné volby a tedy rozpuštění

¹⁰⁰ ČTK [online]. Zemanovo jednání je na hraně, říká ústavní právník Kysela. *Lidovky.cz* [online]. 24. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odbornici-maji-zvazovany-zemanuv-krok-za-exces-novinku-i-normu-psl-/zpravy-domov.aspx?c=A130624_132906_ln_domov_mct.

¹⁰¹ WERNER, Lukáš a Jan WIRNITZER. Pojem ústavní zvyklosti je idiotský, řekl Zeman. Němcové nechal naději. *iDNES.cz* [online]. 11. 7. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-sance-na-vladu-pro-cssd-a-byvalou-koalici-fg-g-domaci.aspx?c=A130711_071534_domaci_wlk.

¹⁰² VADLEJCHOVÁ, Lucie. Klaus vyčkává, sestavením vlády zatím nikoho nepověří. *Lidovky.cz* [online]. 31. 5. 2010. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/klaus-vyckava-sestavenim-vlady-zatim-nikoho-nepoveri-pfu-/zpravy-domov.aspx?c=A100531_105109_ln_domov_hs.

¹⁰³ PÁLKOVÁ, Šárka a Karel HRUBEŠ. Zeman proti koalici. Zvolil vládu odborníků v čele s Rusnokem. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/prezident-milos-zeman-jmenoval-premierem-rusnoka>.

¹⁰⁴ ČT24 [online]. Vládu sestaví ekonom Rusnok, rozhodl Zeman. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232627-vladu-sestavi-ekonom-rusnok-rozhodl-zeman/>.

sněmovny. V takovém případě by volby proběhly do 60 dnů. K takovému kroku je nutná většina 120 hlasů a tu stále blokovala bývalá vládní koalice.¹⁰⁵ Mohlo by se zdát, že chování parlamentních stran učiní v konečném důsledku přítrž snaze prezidenta o vytvoření prezidentského kabinetu. U takové vlády by jistě osoba prezidenta a jeho názory měly velkou váhu a lze jen spekulovat, do jaké míry by vládní politiku utvářel sám prezident. Miloš Zeman tvrdil, že jmenování Jiřího Rusnoka mělo vést v konečném důsledku k předčasným volbám. Ty podle něj jsou nejlepší cestou, ale protože opozice není schopná získat 120 potřebných hlasů, jeví se pro něj tato možnost jako jediná schůdná cesta.¹⁰⁶

Jestliže vláda nedostane důvěru, ocitne se v demisi a vládne v ní až do dalšího pokusu o sestavení vlády nové. I v takovém případě ale může zcela zásadně ovlivňovat chod státu a to ve formách nařízení, právních předpisů a zadávání státních zakázek. V případě předčasných voleb a rozpuštění sněmovny přechází legislativní moc na senát. Ten nemůže vydávat zákony, ale ústava mu umožňuje přijímat takzvaná ústavní opatření. Tato opatření vychází z návrhů vlády a následně jsou schvalovány Senátem. Co se týká politického rozložení horní komory, měla v ní jasně navrch uskupení zaměřená spíše levicově a členové opozičních stran. Proto je možné uvažovat o tom, že prezident s takovýmto vývojem dopředu kalkuloval. Vláda má i další pravomoci, které nejsou vázány na žádnou z komor parlamentu. Jedná se především o jmenovací funkce, regulaci mezd a valorizaci důchodů.¹⁰⁷ Dalším trumfem v rukávu je možnost nechat vládnout vládu v demisi až do řádných voleb. Ústava totiž neudává časové omezení, do kdy je nutné použít druhý prezidentův pokus na pověření nového premiéra k sestavení vlády.¹⁰⁸

¹⁰⁵ ČT24 [online]. Úřednická vláda zřejmě nedostane důvěru. Co bude následovat? 25. 6. 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232601-urednicka-vlada-zrejme-nedostane-duveru-co-bude-nasledovat/>.

¹⁰⁶ ČT24 [online]. Vládu sestaví ekonom Rusnok, rozhodl Zeman. 25. června 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232627-vladu-sestavi-ekonom-rusnok-rozhodl-zeman/>.

¹⁰⁷ ČT24 [online]. „Zemanovi Kamarádi“ mohou tahat za nitky i bez poslanců. ČTK [online]. 25. června 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232621-zemanovi-kamaradi-mohou-tahat-za-nitky-i-bez-poslancu/>.

¹⁰⁸ ČT24 [online]. Úřednická vláda zřejmě nedostane důvěru. Co bude následovat? Jaké možnosti má úřednická vláda [video]. 25. 6. 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232601-urednicka-vlada-zrejme-nedostane-duveru-co-bude-nasledovat/>.

2.2.8 Osoba Jiřího Rusnoka

Velmi důležitou roli v této události sehrál Jiří Rusnok. Přestože můžeme mít ke způsobu jeho jmenování i vládě samotné spoustu námitek, jistě se jednalo ve všech směrech o odborníka, člověka s několikaletou praxí ve vládních funkcích.

Jiří Rusnok absolvoval vysokoškolské vzdělání na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické. Právě kvůli svému vzdělání jeho nejčastější pracovní náplň sestávala ze socioekonomicky zaměřené problematiky. Ať již ve Státní plánovací komisi a Federálním ministerstvu pro strategické plánování nebo Federálním ministerstvu práce a sociálních věcí. Až v roce 1989 se stal kandidátem na člena KSČ. Na své stranické členství si musel počkat až do roku 1998, kdy se stal členem strany ČSSD. Přes pozici náměstka ministerstva práce a sociálních věcí se v roce 2001 vypracoval na ministra financí a v roce 2002 se stal ministrem průmyslu a obchodu. V tom samém roce se stal navíc i poslancem za ČSSD.¹⁰⁹ Přestože by se mohlo zdát, že v této době zažíval Rusnok nejlepší časy, odchod Miloše Zemana do ústraní pro něj znamenal ztrátu silného názorového spojence. Po zvolení nového předsedy strany Vladimíra Špidly, se dostal do konfliktu s hlavním myšlenkovým proudem.¹¹⁰ Jako jeden z mála zamýšlel jít ve šlépějích Zemana a dále udržovat nedávné spojenectví s ODS. Dokonce později uvažoval o ministerském křesle ve vládě Mirka Topolánka. Podobné kroky a stranická kritika ohrožovaly jeho členství v ČSSD. Několikrát mu hrozilo vyloučení ze strany. V roce 2010 z ní nakonec sám vystoupil.¹¹¹ Dalším důkazem vzájemné náklonosti Miloše Zemana a Jiřího Rusnoka se stal říjen 2010. Rusnok kandidoval na starostu městské části Praha Vinoře jako nestraník nominovaný Stranou práv občanů ZEMANOVCI.¹¹² S touto stranou byl později i spojován, jakožto její mediální představitel. Toto tvrzení ale její předseda popřel.¹¹³

¹⁰⁹ ČTK [online]. Profil: státní plánovač, ministr financí, člen NERV, Zemanův muž. *Lidovky.cz*[online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/profil-statni-planovac-ministr-financi-clen-nerv-zemanuv-muz-pul-/zpravy-domov.aspx?c=A130625_162248_ln_domov_jzl.

¹¹⁰ MALÍŘ, Jiří a Pavel MAREK. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*. Brno: Doplněk, 2005, s.1021. ISBN 80-723-9180-1.

¹¹¹ ČTK [online]. Vládu by mohl posílit Rusnok z ČSSD. *Novinky.cz* [online]. 12. 12. 2008. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/156618-vladu-by-mohl-posilit-rusnok-z-cssd.html>.

¹¹² NĚMEC, Jan. Tři ministři, Dušek i Šlouf. Zeman vytáhl esa do voleb. *Aktuálně.cz* [online]. 5. 9. 2010. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/tri-ministri-dusek-i-slouf-zeman-vytahl-esa-do-voleb/r~i:article:676358/>.

¹¹³ ŠTEFANIKOVÁ, Sandra. Štengl: Premiér Rusnok není ve vztahu se SPOZ. *Aktuálně.cz* [online]. 26. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/stengl-premier-rusnok-neni-ve-vztahu-se-spoz/r~i:article:783629/>.

2.2.9 Složení vlády

Po svém jmenování měl Jiří Rusnok povinnost navrhnout kandidáty na ministerské posty. Do 30 dnů po svém jmenování musela vláda potvrzená prezidentem čelit hlasování o důvěře.¹¹⁴ Do jaké míry měl vliv na složení vlády Miloš Zeman lze pouze spekulovat. On sám tvrdil, že do této záležitosti nebude Jiřímu Rusnokovi zasahovat a vše nechá plně v kompetenci premiéra, který by neměl být pouhou loutkou prezidenta.¹¹⁵ Svým pozdějším chováním toto tvrzení ale popřel a dokonce své počínání postavil na základě prezidentské ústavní pravomoci.¹¹⁶

Až na výjimku ministra životního prostředí Tomáše Podivínského, který byl členem strany KDU-ČSL, a zůstal jím i ve vládě Jiřího Rusnoka, se vláda v době jmenování skládala z nestraníků. Marie Benešová, ministryně spravedlnosti, Jan Kohout, ministr zahraničních věcí a František Koníček, ministr práce a sociálních věcí, byli členy ČSSD. Po dobu setrvání v ministerské funkci ale své členství pozastavili.¹¹⁷ Ministr obrany Vlastimil Píček, ministr financí Jan Fischer, ministr průmyslu a obchodu Jiří Ciesňala měli také stranické zkušenosti. Spojovalo je bývalé členství v KSČ. V téže straně měl svou historii i výše zmíněný Koníček.¹¹⁸ Martin Pecina se stal ministrem vnitra. Jeho politická minulost byla nejpestřejší. Byl členem strany ODS i ČSSD¹¹⁹ a později v srpnu 2013 se stal členem Zemanovi strany SPOZ.¹²⁰ Ostatní ministři nebyli ve své minulosti nikdy členy žádné strany. Zdeněk Žák, ministr dopravy, Miroslav Toman, ministr zemědělství a Martin Holcát, ministr zdravotnictví,

¹¹⁴ Česká republika. Ústava České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. Článek 68, odstavec 3. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

¹¹⁵ OVČÁČEK, Jiří. Zeman: Koalice se 101 podpisy má určitě naději na pokus o sestavení vlády. *Novinky.cz* [online]. 11. 7. 2013 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/307453-zeman-koalice-se-101-podpisy-ma-urcite-nadeji-na-pokus-o-sestaveni-vlady.html>.

¹¹⁶ Novinky.cz [online]. Rusnok měl svaté právo rozhodnout o složení vlády. Ted' Zeman u Sobotky otočil. 9. 12. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/321566-rusnok-mel-svate-pravo-rozhodnout-o-slozeni-vlady-ted-zeman-u-sobotky-otocil.html>.

¹¹⁷ KOPECKÝ, Josef. Starosta Lukl je dalším ministrem, Benešová pozastaví členství v ČSSD. *iDNES.cz* [online]. 3. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lukl-povede-ve-vlade-mistni-rozvoj-benesova-nebude-v-cssd-pz7-/domaci.aspx?c=A130703_124535_domaci_kop.

¹¹⁸ KOPECKÝ, Josef. Nová Rusnokova vláda: lidé s vazbami na byznys, pět bylo v KSČ. *iDNES.cz* [online]. 8. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jake-jsou-byznysvazby-a-politicke-preference-novych-ministru-pbm-/domaci.aspx?c=A130708_162938_domaci_kop.

¹¹⁹ Nasipoliti.cz [online]. Ing. Martin Pecina, MBA. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.nasipoliti.cz/cs/politik/585-martin-pecina>.

¹²⁰ MASOPUSTOVÁ, Věra. Zemanovci na své kandidátky lákají Rusnokovy ministry. Pecina už nabídku přijal. *Český rozhlas* [online]. 15. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://m.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zemanovci-na-sve-kandidatky-lakaji-rusnokovy-ministry-pecina-uz-nabidku-prijal--1246237.

zastávali v předchozích vládách posty náměstků ve svých nynějších ministerstvech.¹²¹ První zkušenost ve vysoké politice byla účast na vládě pro ministry Dalibora Štyse, ministra školství, mládeže a tělovýchovy, Františka Lukla, ministra pro místní rozvoj a Jiřího Balvína, ministra kultury.¹²²

Jelikož většina členů této vlády byli nestraníci, lze ji označit za vládu úřednickou. Přesto je možné do jisté míry o její nestrannosti pochybovat. Pecina, Koníček, Toman, Lukl a Žák kandidovali ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013 na kandidátních listinách strany SPOZ.¹²³ Z tohoto důvodu je možné polemizovat, zda o své budoucí kandidatuře nevěděli již ve své ministerské funkci a nevyužili tak toto postavení k propagaci doposud marginální strany SPOZ a sama sebe.¹²⁴ Vláda po svém jmenování vydala programové prohlášení, kde spekulace odmítla a jasně specifikovala svůj program.¹²⁵ Názor, že se jedná více o prezidentskou vládu Miloše Zemana než vládu odborníků, podpořil i průzkum agentury STEM/MARK.¹²⁶ Tento názor ovlivnily i čistky, které provedla vláda ve státních podnicích ještě před svou žádostí o důvěru. Přesto si dvě třetiny oslovených přálo, aby vláda důvěru dostala. Tento postoj v konfrontaci s názorem o jakou vládu se jedná, naznačuje, že většině respondentů možné napojení vlády na osobu prezidenta nevádí a jsou si takové možné skutečnosti vědomi.¹²⁷

¹²¹ Nasipolitici.cz [online]. Bc. Zdeněk Žák. Ing. Miroslav Toman, CSc. MUDr. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz>.

¹²² Nasipolitici.cz [online]. Prof. RNDr. Dalibor Štys, CSc. Mgr. František Lukl, MPA. MgA. Jiří Balvín. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz>.

¹²³ Český statistický úřad. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013. *Volby.cz* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps11?xjazyk=CZ&xv=1&xt=2>.

¹²⁴ KOPECKÝ, Josef. Rusnok sestavuje vládu SPOZ, ministři za ně půjdou do voleb, vadí ČSSD. *iDNES.cz* [online]. 26. 6. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusnok-sestavuje-vladu-spoz-kritizuje-ho-sef-cssd-sobotka-pan-/domaci.aspx?c=A130626_090419_domaci_kop.

¹²⁵ Programové prohlášení vlády ČR. *Vlada.cz* [online] [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: [Programové prohlášení vlády](#).

¹²⁶ STEM/MARK [online]. Vnímání vlády Jiřího Rusnoka. Vnímání přístupu Miloše Zemana. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://img.ct24.cz/multimedia/documents/50/4915/491403.pdf>.

¹²⁷ ČT24 [online]. Rusnokův tým považuje za „vládu odborníků“ jen 15 procent Čechů. *Českátelevize.cz* [online]. 4. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/236831-rusnokuv-tym-povazuje-za-vladu-odborniku-jen-15-procent-cechu/>.

2.2.10 Hlasování o důvěře

Ve složení popsaném výše jmenoval 10. července 2013 Miloš Zeman vládu.¹²⁸ V průběhu dalších dní jednotlivé politické strany potvrzovaly svá stanoviska a upevňovaly spojení. Časový odstup od jmenování do žádosti o důvěru poskytl prostor pro spekulace a zákulisní jednání. Mladá fronta DNES oslovila jednotlivé poslance a zjistila, že ač na venek byly prezentovány strany jako jednotné a pevné, poslanci si nebyli úplně jistí svým hlasováním. A to dokonce ani poslanci stran, deklarující většinu v Poslanecké sněmovně.¹²⁹ Do události velmi citelně zasáhl člen ODS Tomáš Hrdlička. Nesouhlasil se současnou pozicí a snahou své strany. Podle něj by ODS měla odejít do opozice a podpořit předčasné volby. Jeho názor nakonec podpořili poslanci Tomáš Úlehla a Jan Florián. Hrdlička osobně doufal v situaci patu. Koalice ztratí 101 hlasů a Rusnokova vláda nezíská důvěru, což se později potvrdilo.¹³⁰ Osoba Tomáše Hrdličky byla spojována z napojení na místopředsedu Zemanovců Martina Nejedlého, se kterým se velmi často scházel kvůli obchodním záležitostem.¹³¹ Toto podezření potvrzovaly i stranické špičky TOP 09.¹³²

7. srpna 2013 proběhlo v Poslanecké sněmovně hlasování o důvěře. Jiří Rusnok důvěru nezískal. Jeho vládu podpořilo 93 poslanců a 100 poslanců bylo proti. Výsledek, ač na první pohled příznivý pro bývalou vládní koalici, znamenal v konečném součtu velké problémy a krizi mezi dohodnutými stranami. Poslanci Úlehla a Florián splnili svůj záměr, a přestože nehlasovali pro udělení důvěry vládě, odešli pryč z Poslanecké sněmovny. Karolína Peake tento krok považovala za porušení koaliční dohody a opustila hlasování taktéž. Jednalo se o rozpad vyzdvihované stojedničky v přímém přenosu. Peake později vypověděla koaliční

¹²⁸ KOPECKÝ, Josef a Jitka VENTUROVÁ. Zeman jmenoval Rusnokovu vládu. Čeká, že zabrání tlakům na policii. *iDNES.cz* [online]. 10. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-jmenoval-rusnokovu-vladu-ma-zabranit-tlakum-na-vysetrovani-10c-/domaci.aspx?c=A130710_074801_domaci_jpl.

¹²⁹ BROŽ, Jan. Poslanci měknou. Část zvažuje podporu Rusnokovy vlády, ukázal průzkum. *iDNES.cz* [online]. 10. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusnokova-vlada-muze-ziskat-duveru-d68-/domaci.aspx?c=A130709_210553_domaci_brm.

¹³⁰ KÁLÁL, Jan. Hrdlička rozbil 101 pro Němcovou. ODS vidí v opozici a chce volby. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hrdlicka-rozbiji-101-pro-nemcovou-ods-vidi-v-opozici-a-chce-volby-p78-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_173903_in_domov_sm.

¹³¹ VIKTORA, Antonín. Zemanův muž se schází s kmotrem ODS. Řešíme byznys, ne kampaň, tvrdí. *iDNES.cz* [online]. 6. 2. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/financovani-zemanovy-kampane-d21-/domaci.aspx?c=A130205_211332_domaci_brm.

¹³² KÁLÁL, Jan. Hrdlička rozbil 101 pro Němcovou. ODS vidí v opozici a chce volby. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hrdlicka-rozbiji-101-pro-nemcovou-ods-vidi-v-opozici-a-chce-volby-p78-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_173903_in_domov_sm.

dohodu i oficiálně.¹³³ Poslanci Úlehla, Florián a člen ODS Hrdlička byli okamžitě vyloučeni ze strany. V reakci na tyto události se rozhodla strana TOP 09 podpořit rozpuštění sněmovny a předčasné volby.¹³⁴

Samotnému hlasování předcházela projev Miloše Zemana. Mimo další témata bylo jeho obsahem sdělení, že nepodnikne druhý pokus o sestavení vlády, dokud neskončí vyšetřování kauzy Jany Nagyové.¹³⁵ Podle stranických špiček ODS a TOP 09 se tím dopustil tlaku na přítomné poslance a nekompetentního jednání. Důvěra v Rusnokovu vládu mohla některým poslancům, kteří doposud váhali, připadat jako lepší varianta než možné otálení. Parlamentní strany reagovaly v čele s ODS a ČSSD na vývoj událostí naznačením budoucí snahy o omezení pravomocí prezidenta.¹³⁶ V podobném duchu se již dříve vyjadřovala strana TOP 09. Navrhovala změnu ústavy inspirovanou Německou spolkovou republikou. Prezident v ní má jen první pokus na sestavení vlády. Skepticky se k podobným snahám vyslovil ústavní právník Aleš Gerloch. Zpochybnil správnost provádět dílčí změny na základě konkrétního okamžitého případu. V podobném duchu formuloval svůj názor i ústavní právník Jan Kysela. Německý model nepovažoval za vhodný ke srovnání, protože oba prezidenti se zásadně liší v síle svého ústavního postavení.¹³⁷

2.2.11 Demise a další vývoj

13. srpna 2013 předal Jiří Rusnok oficiálně demisi do rukou Miloše Zemana.¹³⁸ V následujících dnech proběhlo mezi parlamentními stranami několik schůzek. Výsledkem

¹³³ ČTK [online]. Rusnok je bez důvěry a pravice bez stojedničky. *Českátelevize.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/237351-rusnok-je-bez-duvery-a-pravice-bez-stojednicku/>.

¹³⁴ SAMEK, Martin. Už nemám 101 hlasů, přiznala Němcová. Koalice skončila. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/uz-nemam-101-hlasu-priznala-nemcove-rysuji-se-predcasne-volby-ple-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_204337_ln_domov_sm.

¹³⁵ ČTK [online]. Dokument: Zemanův projev ve Sněmovně před hlasováním o důvěře Rusnokovi. *iDNES.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/projev-milose-zemana-ve-snemovne-pred-hlasovanim-o-duvere-vlade-pw3-/domaci.aspx?c=A130807_135001_domaci_skr.

¹³⁶ ČTK [online]. Skandální, reagovala Němcová na Zemana. Chce omezit prezidentské pravomoci. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nemcova-prezident-si-nechava-diktovat-od-istvana-fbd-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_151903_ln_domov_ml.

¹³⁷ ČTK [online]. Reakce na Zemana. TOP 09 chce osekát prezidentské pravomoci. *Lidovky.cz* [online]. 15. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/top-09-chce-ustavni-zmenou-nove-vyomezit-prezidentske-pravomoci-pvl-/zpravy-domov.aspx?c=A130715_141553_ln_domov_tep.

¹³⁸ ČTK [online]. Rusnok předal demisi Zemanovi, ten se chce sejít s předsedy stran. *Českátelevize.cz* [online]. 13. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/238027-rusnok-predal-demisi-zemanovi-ten-se-chce-sejit-s-predsedy-stran/>.

byla dohoda o rozpuštění Sněmovny. TOP 09 se přidala k levicovým stranickým subjektům a všech 42 poslanců jejich klubu se zavázalo hlasovat pro rozpuštění.¹³⁹

20. srpna 2013 odhlasovala Poslanecká sněmovna své rozpuštění 140 hlasy ze 147 přítomných poslanců.¹⁴⁰ ODS se hlasování neúčastnila. Výjimku tvořila Miroslava Němcová, která zůstala jako předsedkyně dolní komory.¹⁴¹ Na základě daného výsledku požádala Sněmovna prezidenta o své rozpuštění.¹⁴² Miloš Zeman následně vyhlásil volby na 25. a 26. října 2013.¹⁴³

Vláda Jiřího Rusnoka vládla v demisi oficiálně až do 29. ledna 2014, kdy byla vystřídána nově sestavenou vládou. Událo se tak 95 dní po volbách. Jednalo se o nejdelší časový úsek od voleb ke jmenování, za celou historii samostatné České republiky.¹⁴⁴ Celkově se jednalo o nejdelší vládu v demisi od konce roku 1992, vládnoucí 169 dní.¹⁴⁵

Někteří ministři využili možnost ve volbách kandidovat pod záštitou strany SPOZ, jak bylo zmíněno výše. Tyto kroky jen potvrzovaly provázanost jmenovaných ministrů a strany, jejímž zakladatelem byl sám prezident Zeman. Volby pro stranu dopadly katastrofálně, s celkovým ziskem 1,51% hlasů.¹⁴⁶

¹³⁹ ČTK [online]. Online: Pokud neplatí stojednička, TOP 09 chce rozpustit sněmovnu. *E15.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/online-pokud-neplati-stojednička-top-09-chce-rozpustit-snemovnu-1011758>.

¹⁴⁰ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. 59. schůze, 6. hlasování, 20. srpna 2013, 17:17 Návrh usnesení k návrhu prezidentu k rozpuštění Poslanecké sněmovny. *Digitální repozitář* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=58296&l=cz>.

¹⁴¹ KOPECKÝ, Josef a Jan WIRNITZER. Předčasné volby jsou na dosah. Poslanci sami rozpustili Sněmovnu. *iDNES.cz* [online]. 20. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslance-ceka-hlasovani-otom-zda-se-sami-rozpusti-fsn-/domaci.aspx?c=A130820_094413_domaci_kop.

¹⁴² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Usnesení PS č. 1767. *Digitální repozitář* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=89539>.

¹⁴³ ČTK [online]. Zeman oficiálně rozpustil sněmovnu. Volby budou 25. a 26. října. *Lidovky.cz* [online]. 28. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zeman-oficialne-rozpustil-snemovnu-volby-budou-25-a-26-rijna-pam-/zpravy-domov.aspx?c=A130828_092811_ln_domov_jzl.

¹⁴⁴ Novinky.cz [online]. Zeman jmenoval vládu premiéra Sobotky. 29. 1. 2014. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/325989-zeman-jmenoval-vladu-premiera-sobotky.html>.

¹⁴⁵ ČTK [online]. Umění vládnout: Rusnok a spol. přežili 169 dní v demisi. *Aktuálně.cz* [online]. 27. 1. 2014. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/umeni-vladnout-rusnok-a-spol-prezili-169-dni-v-demisi/r~0bee49c8873c11e385ea002590604f2e/>.

¹⁴⁶ Český statistický úřad. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013. *Volby.cz* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>.

Závěr

Na začátku práce jsem položil několik výzkumných otázek a k nim přiřadil své hypotézy. Pomocí analýzy jedinečného případu jmenování Rusnokovy vlády, jsem měl dospět k výsledku, zda mnou vytvořené hypotézy lze potvrdit.

Zapojení prezidenta při skládání úřednické vlády a jeho vliv na její podobu lze pozorovat i u vlád předchozích. Zvláštnost Rusnokova případu nastala v ignorování situace v dolní komoře Parlamentu, kde existovala většina, která dopředu avizovala svou neochotu podpořit úřednickou vládu při žádosti o důvěru. Její další specifikum spočívalo i v délce vládnutí v demisi. Žádná předchozí vláda v demisi v České republice nepůsobila tak dlouhé období. Podle vyjádření ústavních právníků by proces dalšího pokusu měl proběhnout neprodleně a v nejkratším možném termínu. Ústava se ale k časové problematice nevyjadřuje, a proto nedošlo k porušení ústavy. Miloš Zeman pouze ignoroval ústavní zvyklosti.

Miloš Zeman vybral Jiřího Rusnoka bez souhlasu nebo dohody s parlamentními stranami. Na složení kabinetu se nemělo možnost podílet žádné stranické vedení v dolní komoře Parlamentu České republiky a v tomto bodě tak splňuje definici prezidentské vlády. Podle prezidentova tvrzení, premiéra v jeho výběru ministrů žádným způsobem neovlivňoval. Tvrzení nelze popřít ani potvrdit. Skutečností zůstává, že většina ministrů spolupracovala s osobou Miloše Zemana nebo stranou SPOZ a byla tak stranicky či ideologicky zainteresovaná.

V historickém kontextu není zapojení prezidenta do sestavení úřednických vlád ničím novým. Ve všech případech byl prezident silná osobnost a pokaždé se aktivně účastnil jmenování. Rozdíl jsem našel v míře zapojení a spolupráce parlamentních stran. Rusnokův kabinet byl jediný, na němž se oficiálně nepodílela žádná parlamentní strana nominováním svých členů. Jednalo se striktně o nestraníky.¹⁴⁷ Ministři, kteří měli stranickou příslušnost, jí na nezbytnou dobu pozastavili.

Nastalou situací se zcela změnila praxe. V případě zachování ústavy ve stejné podobě, může stejný postup aplikovat každý další prezident nesouhlasící s politickou situací v Poslanecké sněmovně. Takovéto jmenování zde vytváří precedens změny poměru sil mezi ústavními institucemi. Přímou volený prezident s posíleným mandátem, navíc v popisovaném případě i aktuálnějším, může i v rámci ústavy velmi citelně ovlivňovat aktuální dění a

¹⁴⁷ Výjimku tvořil ministr Tomáš Podivínský (KDU-ČSL).

vychylovat sílu prezidentského úřadu oproti Parlamentu ve svůj prospěch. Události provázející jmenování Rusnokova kabinetu to potvrzují.

Nově zavedenou přímou volbou dostává prezident do rukou i novou zbraň. Do této doby parlamentní systém, se zcela otrásl ve svých základech. Přestože nedošlo k úpravě prezidentských pravomocí, jeho postavení posílilo. Přímé hlasy občanů dávají jeho činům legitimitu, kterou měla dosud pouze Poslanecká sněmovna. Nyní se mohou dvě instituce obhajovat přímou legitimitou. Jak ukázala i praxe v podobě jmenování Rusnokova kabinetu, prezident má za určitých okolností silné pravomoci, kterými může zásadně ovlivňovat politické dění.

Použitá literatura

Knihy a odborné články

BROKLOVÁ, Eva. *Československá demokracie: politický systém ČSR 1918-1938*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl., 1992, s. 22. ISBN 80-901-0596-3.

BRUNCLÍK, Miloš. *Co jsou úřednické kabinetů a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání*. Acta Politologica [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 2 [cit. 2015-04-30]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00602.pdf>.

BRUNCLÍK, Miloš. Role prezidenta při vládních krizích v České republice. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 286-309. ISBN 978-80-7363-179-6.

DUVERGER, Maurice. *A New Political System Model: Semi-presidential Government*. European Journal of Political Research. 1980, vol. 8, issue 2, s. 165-187. DOI: 10.1111/j.1475-6765.1980.tb00569.x. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-6765.1980.tb00569.x/abstract>.

HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Záchrana státu? Úřednické a polopolitické vlády v České republice a Československu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2012, s. 18. ISBN 978-808-7474-594.

JAVŮREK, Petr. Prezidenti poloprezidentských systémů. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 13-14. ISBN 978-80-7363-179-6.

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky, 1918-1938*. O přežití a o život, 1936-1938) 1. vyd. Praha: Libri, 2003, s. 603-606. ISBN 80-7277-119-1.

KLIMEK, Antonín. *Boj o hrad: vnitropolitický vývoj Československa 1918-1926 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*. 1. vyd. Praha: PANEVROPA, 1996, s. 153. ISBN 80-85846-06-3.

KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996, s. 146-171. ISBN 80-720-1010-7.

KUBÁT, Michal. *Současná česká politika: co s neefektivním režimem?* 1. vyd. Brno: Barrister, 2013, s.25. ISBN 978-808-7474-860.

KUTA, Martin, Štěpán PECHÁČEK a Jan NĚMEC. *Způsoby jmenování vlády: Studie č. 1.228*. [online]. Parlamentní institut, s. 6-7, 10. 7. 2014 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=4>.

KYSELA, Jan. *Česká republika mezi poloprezidentským a parlamentním systémem?* Politologická revue [online]. 2006, č. 1, s. 5-27. [cit. 2015-04-30].

KYSELA, Jan. Prezident republiky v ústavním systému ČR – perspektiva ústavněprávní. In. NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008, s. 235. ISBN 978-80-7363-179-6.

MALÍŘ, Jiří a Pavel MAREK. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*. Brno: Doplněk, 2005, s.1021. ISBN 80-723-9180-1.

MCDONNELL, Duncan a Marco VALBRUZZI. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. *European Journal of Political Research*. 2014, vol. 53, issue 4, s. 654-671. DOI: 10.1111/1475-6765.12054. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1475-6765.12054/full>.

MLEJNEK, Josef. Potíže s prezidenty. In. MLEJNEK, Josef. *Postavení hlavy státu v postkomunistických zemích: od pádu komunismu v roce 1989 do roku 2010*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2011, s. 16-17. ISBN 978-80-87404-11-9.

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl., 1997, s. 212. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 11. ISBN 80-858-5022-2.

PEROUTKA, Ferdinand. *Budování státu*. 3. vyd. Brno: Lidové noviny, 1991, s. 190. ISBN 80-710-6040-2.

SCHLEITER, Petra a Edward MORGAN-JONES. Semi-Presidential Regimes: Providing Flexibility or Generating Representation and Governance Problems? *Presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association*. Washington DC, 2005, s. 9.

SOBOTA, E. VOREL, J. a SCHENK, A. *Československý prezident republiky – Státoprávní instituce a její život*. 1934. Praha: Orbis, s. 2.

Blogy a komentáře

Český rozhlas Radiožurnál [rozhlasový pořad]. Hovory z Lán. *Rádio, Radiožurnál* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2914387>.

Český statistický úřad. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013. *Volby.cz* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps11?xjazyk=CZ&xv=1&xt=2>.

ČSSD [online]. Prohlášení ČSSD k zásahu policie proti některým představitelům ODS a lidem spojených s předsedou vlády Petrem Nečasem. 13. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/prohlaseni-cssd-k-zasahu-policie-proti-nekterym-predstavitelum-ods-a-lidem-spojenym-s-predsedou-vlady-petrem-necasem/>.

ČTK [online]. Profil: státní plánovač, ministr financí, člen NERV, Zemanův muž. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/profil-statni-planovac-ministr-financi-clen-nerv-zemanuv-muz-pu1-/zpravy-domov.aspx?c=A130625_162248_ln_domov_jzl.

ČVVM. Důvěra ústavním institucím v prosinci 2013. 20. prosince 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7151/f3/pi131220.pdf

ČVVM [online]. Stranické preference a volební model v červnu 2013. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7037/f3/pv130621.pdf.

KOBER, Michal. Samozřejmě, že chceme předčasné volby. *Česká strana sociálně demokratická* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:

<http://www.cssd.cz/aktualne/blogy/m-kober-samozrejme-ze-chceme-predcasne-volby/>.

KOPECKÝ, Miroslav a František NACHTIGALL. Zeman: V nečasově vládě vidím jen jednu osobnost. *Týden.cz*. [online]. 3. 3. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:

http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/zeman-v-necasove-vlade-vidim-jen-jednu-osobnost_262879.html#.VUC8iyHfIBc.

MITROFANOV, ALEXANDR a Jindřich ŠÍDLO [video]. *Hyde Park. Česká televize* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park-ct24/213411058080621-hyde-park>.

Nasipolitici.cz [online]. Bc. Zdeněk Žák. Ing. Miroslav Toman, CSc. MUDr. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz>.

Nasipolitici.cz [online]. Ing. Martin Pecina, MBA. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z:

<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/585-martin-pecina>.

Nasipolitici.cz [online]. Prof. RNDr. Dalibor Štys, CSc. Mgr. František Lukl, MPA. Mgr. Jiří Balvín. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz>.

PEHE, Jiří. Rok 1998: *Krize se prohloubila*. Nová přítomnost. 1999. č. 1, s. 4-6. www.pehe.cz [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/clanky/1999/rok-1998-krize-se-prohloubila>.

PETŘÍK, Lukáš. *Skrytá hrozba: Prímá volba prezidenta destabilizuje stát. Máme analýzy*. Parlamentní listy [online]. 8. 2. 2013. [cit. 2015-04-30].

<http://www.parlamentnilisty.cz/exkluzivne/Skryta-hrozba-Prima-volba-prezidenta-destabilizuje-stat-Mame-analyzy-222365>.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. 59. schůze, 6. hlasování, 20. srpna 2013, 17:17 Návrh usnesení k návrhu prezidentu k rozpuštění Poslanecké sněmovny. *Digitální repozitář* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=58296&l=cz>.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Usnesení PS č. 1767. *Digitální repozitář* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=89539>.

Programové prohlášení vlády ČR. *Vlada.cz* [online] [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: [Programové prohlášení vlády](#).

Rozhlas.cz [online]. Zeman: Prezidentský souboj bude soubojem mezi kandidátem levice a pravice. 12. 1. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zeman-prezidentsky-souboj-bude-soubojem-mezi-kandidatem-levice-a-pravice--1160962.

STEM/MARK [online]. Vnímání vlády Jiřího Rusnoka. Vnímání přístupu Miloše Zemana. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://img.ct24.cz/multimedia/documents/50/4915/491403.pdf>.

Vláda České republiky [online]. Vláda zřídila výbor pro koordinaci boje s korupcí. 27. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-zridila-vybor-pro-koordinaci-boje-s-korupci-83583/>.

Youtube [video]. Miloš Zeman: Zvažoval jsem výklad Ústavy na odvolání Nečase. Šéf opozice Sobotka s tím nesouhlasil. In. *Youtube.com* [online]. 13. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fgXrkEYyBRc>.

ZEMAN, Miloš. Inaugurační projev prezidenta republiky Miloše Zemana. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 27. 3. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/inauguracni-projev-prezidenta-republiky-milose-zemana.htm>.

ZEMAN, Miloš. Prezident republiky Miloš Zeman přijal demisi předsedy vlády Petra Nečase. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 17. 6. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/prezident-republiky-milos-zeman-prijal-demisi-predsedy-vlady-petra-necase.htm>

ZEMAN, Miloš. Projev prezidenta republiky Miloše Zemana v Poslanecké sněmovně. *Miloš Zeman, prezident České republiky* [online]. 7. 5. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/projev-prezidenta-republiky-milose-zemana-v-poslanecke-snemovne.htm>.

Denní tisk

Aktuálně.cz [online]. Kalousek se pře s Nečasem, ohrožena je i reforma daní. 18. 7. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/kalousek-se-pre-s-necasem-ohrozena-je-i-reforma-dani/r~i:article:711206>.

Aktuálně.cz [online]. Kauza Nagyová: Soud vyslýchá neveřejné členy rozvědky. 15. 1. 2015. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/kauza-nagyova-soud-vyslechne-neverejne-cleny-rozvedky/r~cdbfb2829c9c11e4aff10025900fea04/>.

Aktuálně.cz [online]. Klaus přijal demisi Radka Johna. Že to ale trvalo, řekl. 20. 5. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/klaus-prijal-demisi-radka-johna-ze-to-ale-trvalo-rekl/r~i:article:700923/>.

BROŽ, Jan. Poslanci měknou. Část zvažuje podporu Rusnokovy vlády, ukázal průzkum. *iDNES.cz* [online]. 10. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusnokova-vlada-muze-ziskat-duveru-d68-domaci.aspx?c=A130709_210553_domaci_brm.

ČT24 [online]. Rusnokův tým považuje za „vládu odborníků“ jen 15 procent Čechů. *Českátelevize.cz* [online]. 4. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/236831-rusnokuv-tym-povazuje-za-vladu-odborniku-jen-15-procent-cechu/>.

ČT24 [online]. Úřednická vláda zřejmě nedostane důvěru. Co bude následovat? 25. 6. 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232601-urednicka-vlada-zrejme-nedostane-duveru-co-bude-nasledovat/>.

ČT24 [online]. Úřednická vláda zřejmě nedostane důvěru. Co bude následovat? Jaké možnosti má úřednická vláda [video]. 25. 6. 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232601-urednicka-vlada-zrejme-nedostane-duveru-co-bude-nasledovat/>.

ČT24 [online]. Vládu sestaví ekonom Rusnok, rozhodl Zeman. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232627-vladu-sestavi-ekonom-rusnok-rozhodl-zeman/>.

ČT24 [online]. „Zemanovi Kamarádi“ mohou tahat za nitky i bez poslanců. *ČTK* [online]. 25. června 2015. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232621-zemanovi-kamaradi-mohou-tahat-za-nitky-i-bez-poslancu/>.

ČTK [online]. Dokument: Zemanův projev ve Sněmovně před hlasováním o důvěře Rusnokovi. *iDNES.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/projev-milose-zemana-ve-snemovne-pred-hlasovanim-o-duvere-vlade-pw3-domaci.aspx?c=A130807_135001_domaci_skr.

ČTK [online]. Němcová je nastrčenou figurkou, píší na Slovensku. *Lidovky.cz* [online]. 21. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nemcova-je-nastrcenou-figurkou-pisi-na-slovensku-f7q-zpravy-svet.aspx?c=A130621_102110_ln_zahranici_jv.

ČTK [online]. Online: Pokud neplatí stojednička, TOP 09 chce rozpustit sněmovnu. *E15.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/online-pokud-neplati-stojednicka-top-09-chce-rozpustit-snemovnu-1011758>.

ČTK [online]. Peake nevyločila podporu Rusnoka, ODS a TOP 09 ho odmítly. ČT24 [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232631-peake-nevyloucila-podporu-rusnoka-ods-a-top-09-ho-odmitly/>.

ČTK [online]. Reakce na Zemana. TOP 09 chce osekát prezidentské pravomoci. *Lidovky.cz* [online]. 15. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/top-09-chce->

[ustavni-zmenou-nove-vyomezit-prezidentske-pravomoci-pvl-/zpravy-domov.aspx?c=A130715_141553_ln_domov_tep.](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/237351-rusnok-je-bez-duvery-a-pravice-bez-stojednicky/)

ČTK [online]. Rusnok je bez důvěry a pravice bez stojedničky. *Českátelevize.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/237351-rusnok-je-bez-duvery-a-pravice-bez-stojednicky/>.

ČTK [online]. Rusnok předal demisi Zemanovi, ten se chce sejít s předsedy stran. *Českatelevize.cz* [online]. 13. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/238027-rusnok-predal-demisi-zemanovi-ten-se-chce-sejit-s-predsedy-stran/>

ČTK [online]. Skandální, reagovala Němcová na Zemana. Chce omezit prezidentské pravomoci. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nemcova-prezident-si-nechava-diktovat-od-istvana-fbd-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_151903_ln_domov_ml.

ČTK [online]. Tluchoř a Fuksa obvinění z korupce, Šnajdr zatčen. *Českátelevize.cz* [online]. 14. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231270-tluchor-a-fuksa-obvineni-z-korupce-snajdr-zatcen>.

ČTK [online]. Umění vládnout: Rusnok a spol. přežili 169 dní v demisi. *Aktuálně.cz* [online]. 27. 1. 2014. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/umeni-vladnout-rusnok-a-spol-prezili-169-dni-v-demisi/r~0bee49c8873c11e385ea002590604f2e/>.

ČTK [online]. Válka o velvyslance: Nečas Zemanovi zadní vrátka dělat nechce. *Ceskatelevize.cz* [online] 23. 4. 2013. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/224015-valka-o-velvyslance-necas-zemanovi-zadni-vratka-delat-nechce/>.

ČTK [online]. Vládu by mohl posílit Rusnok z ČSSD. *Novinky.cz* [online]. 12. 12. 2008. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/156618-vladu-by-mohl-posilit-rusnok-z-cssd.html>.

ČTK [online]. Zeman oficiálně rozpustil sněmovnu. Volby budou 25. a 26. října. *Lidovky.cz* [online]. 28. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zeman-oficialne-rozpustil-snemovnu-volby-budou-25-a-26-rijna-pam-/zpravy-domov.aspx?c=A130828_092811_ln_domov_jzl.

ČTK [online]. Zeman přijal Nečasovu rezignaci a pověřil ho řízením vlády v demisi. ČT24 [online]. 17. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231640-zeman-prijal-necasovu-rezignaci-a-poveril-ho-rozenim-vlady-v-demisi/>.

ČTK [online]. Zemanovo jednání je na hraně, říká ústavní právník Kysela. *Lidovky.cz* [online]. 24. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odbornici-maji-zvazovany-zemanuv-krok-za-exces-novinku-i-normu-psl-/zpravy-domov.aspx?c=A130624_132906_ln_domov_mct.

Deník.cz [online]. LIDEM zůstává ve vládě, zrušila usnesení o odchodu ministrů. 8. 1. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/peake-je-proti-odchodu-lidem-z-vlady-20130108.html.

FRÁNEK, Tomáš. *Historický okamžik: Ústavní soud zrušil říjnové volby*. Aktuálně.cz [online]. 10. 9. 2009 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/historicky-okamzik-ustavni-soud-zrusil-rijnove-volby/r~i:article:647257/>.

HUSÁROVÁ, Lucie a Milan KNOPP. Předsednictvo LIDEM vyzvalo své ministry k podání demise. *Český rozhlas* [online]. 20. 12. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/predsednictvo-lidem-vyzvalo-sve-ministry-k-podani-demise--1152777.

iDnes.cz [online]. Řešení vládní krize podle prezidenta Zemana. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1005279>.

KÁLAL, Jan. Hrdlička rozbil 101 pro Němcovou. ODS vidí v opozici a chce volby. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hrdlicka-rozbiji-101-pro-nemcovou-ods-vidi-v-opozici-a-chce-volby-p78-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_173903_ln_domov_sm.

KÁLAL, Jan. V Lánech jsme byli zbytečně, prezident měl jasno předem, míní Němcová. *Lidovky.cz* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/debaty-byly-zbytecne-prezident-byl-rozhodnuty-predem-mini-nemcova-1fe-/zpravy-domov.aspx?c=A130623_183024_ln_domov_sm.

KOPECKÝ, Josef. Klaus jmenoval ministrem Bendla. VV už ho vyzvaly, ať zakročí v lesích. *iDNES.cz* [online]. 6. 10. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-jmenoval-ministrem-bendla-vv-uz-ho-vyzvaly-at-zakroci-v-lesich-lit-/domaci.aspx?c=A111006_134536_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Klaus přijal Kocourkovu demisi. Novým tipem do vlády je Martin Kuba. *iDNES.cz* [online]. 14. 11. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-prijal-kocourkovu-demisi-novym-tipem-do-vlady-je-martin-kuba-1dl-/domaci.aspx?c=A111114_095559_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Nečas dá demisi, ODS chce vládnout s jiným premiérem, šanci má Kuba. *iDNES.cz* [online]. 16. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-poda-demisi-0el-/domaci.aspx?c=A130616_222742_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Nová Rusnokova vláda: lidé s vazbami na byznys, pět bylo v KSČ. *iDNES.cz* [online]. 8. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jake-jsou-byznysvazby-a-politicke-preference-novych-ministru-pbm-/domaci.aspx?c=A130708_162938_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Rusnok sestavuje vládu SPOZ, ministři za ně půjdou do voleb, vadí ČSSD. *iDNES.cz* [online]. 26. 6. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusnok-sestavuje-vladu-spoz-kritizuje-ho-sef-cssd-sobotka-pan-/domaci.aspx?c=A130626_090419_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Starosta Lukl je dalším ministrem, Benešová pozastaví členství v ČSSD. *iDNES.cz* [online]. 3. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lukl-povede-ve-vlade-mistni-rozvoj-benesova-nebude-v-cssd-pz7-/domaci.aspx?c=A130703_124535_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef. Vláda získala důvěru. Nečas slíbil reformy, pak mluvila už jen opozice. *iDNES.cz* [online]. 10. 8. 2010. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vlada-ziskala-duveru-necas-slibil-reformy-pak-mluvila-uz-jen-opozice-lis-/domaci.aspx?c=A100810_144430_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef a Jan WIRNITZER. Předčasné volby jsou na dosah. Poslanci sami rozpustili Sněmovnu. *iDNES.cz* [online]. 20. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslance-ceka-hlasovani-o-tom-zda-se-sami-rozpusti-fsn-/domaci.aspx?c=A130820_094413_domaci_kop.

KOPECKÝ, Josef a Jitka VENTUROVÁ. Zeman jmenoval Rusnokovu vládu. Čeká, že zabrání tlakům na policii. *iDNES.cz* [online]. 10. 7. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-jmenoval-rusnokovu-vladu-ma-zabranit-tlakum-na-vysetrovani-10c-/domaci.aspx?c=A130710_074801_domaci_jpl.

KREČ, Luboš a Jakub KALENSKY. ODS a TOP 09: Kromě Bárty musí skončit i John a Dobeš. Věčkaři na protest odešli z K9. *iHNed.cz. Hospodářské noviny* [online]. 8. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/politika/c1-51501750-barta-destaci-ods-a-top-09-zadaji-i-odchod-johna-a-dobese-veckari-na-protest-odesli-z-k9>.

Lidovky.cz [online]. Nečasova vláda pokračuje. Opozice neměla na vyslovení nedůvěry dost hlasů. 21. 12. 2010. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/necasova-vlada-pokracuje-opozice-nemela-na-vysloveni-neduvery-dost-hlasu-1rz-/zpravy-domov.aspx?c=A101221_184324_ln_domov_spa.

Lidovky.cz [online]. Přehledně: Kdo je s Peake, kdo s Bártou a Johnem. 17. 4. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/kdo-je-s-peake-a-kdo-je-s-bartou-a-johnem-dh0-/zpravy-domov.aspx?c=A120417_195811_ln_domov_ogo.

MAREŠOVÁ, Václava a kolektiv. Vládu oživily dvě nové tváře, Karolína Peake a Pavel Dobeš. *Český rozhlas* [online]. 1. 7. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/vladu-ozivily-dve-nove-tvare-karolina-peake-a-pavel-dobes--915786.

MASOPUSTOVÁ, Věra. Zemanovci na své kandidátky lákají Rusnokovy ministry. Pecina už nabídku přijal. *Český rozhlas* [online]. 15. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://m.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/zemanovci-na-sve-kandidatky-lakaji-rusnokovy-ministry-pecina-uz-nabidku-prijal--1246237.

MASOPUSTOVÁ, Věra a Igor MAŇOUR. Do vlády jde Alena Hanáková, nahradí Jiřího Bessera. *Český rozhlas* [online]. 13. 12. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/989468.

NĚMEC, Jan. Tři ministři, Dušek i Šlouf. Zeman vytáhl esa do voleb. *Aktuálně.cz* [online]. 5. 9. 2010. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/tri-ministri-dusek-i-slouf-zeman-vytahl-esa-do-voleb/r~i:article:676358/>.

Novinky.cz [online]. Prezident jmenoval Fischerovu vládu, ta začala okamžitě pracovat. 8. 5. 2009. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/168300-prezident-jmenoval-fischerovu-vladu-ta-zacala-okamzite-pracovat.html>.

Novinky.cz [online]. Rusnok měl svaté právo rozhodnout o složení vlády. Teď Zeman u Sobotky otočil. 9. 12. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/321566-rusnok-mel-svate-pravo-rozhodnout-o-slozeni-vlady-ted-zeman-u-sobotky-otocil.html>.

Novinky.cz [online]. Sněmovna podpořila vládu. 26. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/231782-snemovna-podporila-necasovu-vladu.html>.

Novinky.cz [online]. Vondra nabídl premiéru Nečasovi svoji rezignaci. 11. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/230443-vondra-nabidl-premieru-necasovi-svoji-rezignaci.html>.

Novinky.cz [online]. Zeman jmenoval vládu premiéra Sobotky. 29. 1. 2014. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/325989-zeman-jmenoval-vladu-premiera-sobotky.html>.

OVČÁČEK, Jiří. Zeman: Koalice se 101 podpisy má určitě naději na pokus o sestavení vlády. *Novinky.cz* [online]. 11. 7. 2013 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/307453-zeman-koalice-se-101-podpisy-ma-urcite-nadeji-na-pokus-o-sestaveni-vlady.html>.

PÁLKOVÁ, Šárka. Je nás tu 120 tisíc, jásali odboráři. Požadovali pád vlády. *Lidovky.cz* [online]. 21. 4. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odborarsky-pruvod-vyrazil-od-domu-odboru-na-vaclavske-namesti-p7m-/zpravy-domov.aspx?c=A120421_122418_ln_domov_jkz.

PÁLKOVÁ, Šárka a Karel HRUBEŠ. Zeman proti koalici. Zvolil vládu odborníků v čele s Rusnokem. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/prezident-milos-zeman-jmenoval-premierem-rusnoka>.

PŘIBIL, Marek. Dobeš ustoupil a odvolá Bátoru. *Novinky.cz* [online]. 29. 8. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/243147-dobes-ustoupil-a-odvola-batoru.html>.

SAMEK, Martin. Už nemám 101 hlasů, přiznala Němcová. Koalice skončila. *Lidovky.cz* [online]. 7. 8. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/uz-nemam-101-hlasu-priznala-nemcove-rysuji-se-predcasne-volby-ple-/zpravy-domov.aspx?c=A130807_204337_ln_domov_sm.

SAMEK, Martin, MAZANCOVÁ, Hana a Jan KÁLAL. Zeman z Lán: V hlavě mám čtyři jména předsedů vlády odborníků. *Lidovky.cz* [online]. 23. 6. 2013. [cit. 2015-04-25].

Dostupné z: http://www.lidovky.cz/hovory-z-lan-zeman-mam-ctyri-jmena-predsedu-mozne-vlady-odborniku-p9s-/zpravy-domov.aspx?c=A130623_172701_ln_domov_sm.

SYROVÁTKA, Tomáš. Nečas slíbil poslancům posty jako úplatek, píše v usnesení policie. *iDNES.cz* [online]. 14. 6. 2013. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-slibil-exposlancum-z-ods-posty-jako-uplatek-fvb-/domaci.aspx?c=A130614_135700_domaci_jav.

ŠTEFANIKOVÁ, Sandra. Štengl: Premiér Rusnok není ve vztahu se SPOZ. *Aktuálně.cz* [online]. 26. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/stengl-premier-rusnok-neni-ve-vztahu-se-spoz/r~i:article:783629/>.

TOMSKÝ, Alexander. Zklamání české pravice z „pravicové vlády“... *Aktuálně.cz* [online]. 7. 4. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/alexander-tomsky.php?itemid=12760>.

VADLEJCHOVÁ, Lucie. Klaus vyčkává, sestavením vlády zatím nikoho nepověří. *Lidovky.cz* [online]. 31. 5. 2010. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/klaus-vyckava-sestavenim-vlady-zatim-nikoho-nepoveri-pfu-/zpravy-domov.aspx?c=A100531_105109_ln_domov_hs.

VÁLKOVÁ, Hana. Rusnokova vláda je slepou uličkou, tvrdí sociální demokraté. *iDNES.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cssd-premier-rusnok-prezident-zeman-dvp-/domaci.aspx?c=A130625_162321_domaci_hv.

VIKTORA, Antonín. Zemanův muž se schází s kmotrem ODS. Řešíme byznys, ne kampaň, tvrdí. *iDNES.cz* [online]. 6. 2. 2013. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/financovani-zemanovy-kampane-d21-/domaci.aspx?c=A130205_211332_domaci_brm.

WERNER, Lukáš a Anna BRANDEJSKÁ. Nový ministr školství Fiala se ujal funkce, nečeká ho nic lehkého. *iDnes.cz* [online]. 2. 5. 2012. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/fiala-jmenovan-novym-ministrem-skolstvi-fpz-/domaci.aspx?c=A120502_093139_domaci_wlk.

WERNER, Lukáš a Jan WIRNITZER. Pojem ústavní zvyklosti je idiotský, řekl Zeman. Němcové nechal naději. *iDNES.cz* [online]. 11. 7. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-sance-na-vladu-pro-cssd-a-byvalou-koalici-fqg-/domaci.aspx?c=A130711_071534_domaci_wlk.

WIRNITZER, Jan. Jarní král Šmerda na dopravě končí, Klaus přijal jeho demisi. *iDNES.cz* [online]. 30. 6. 2011. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jarni-kral-smerda-na-doprave-konci-klaus-prijal-jeho-demisi-paq-/domaci.aspx?c=A110630_121157_domaci_jw.

ZVĚŘINA, Martin. Zvěřina: Faktor Peake aneb záračný vliv Zemana. *Lidovky.cz* [online]. 25. 6. 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zverina-faktor-peake-0rn-/nazory.aspx?c=A130625_072901_ln_nazory_tep#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks.

Zákony

Česká republika. Ústava České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. [cit. 2015-05-12] Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.